

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Jana Arno

**RAAMATUPIDAJA ROLLI MUUTUS EESTI ETTEVÕTETES
PANDEEMIA AJAI**

Bakalaureusetöö

Õppekava Ärindus, peeriala majadusarvestus digiajastul

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Tallinn 2022

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 6 066 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Jana Arno .....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 202206TABB

Üliõpilase e-posti aadress: arnojana1@gmail.com

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	4
SISSEJUHATUS	5
1. RAAMATUPIDAJA ROLL JA COVID-19 PANDEEMIA.....	6
1.1 Raamatupidaja ameti mõiste ja roll	6
1.2 Raamatupidaja rolli muutuse peamiste käivitajate uuring enne pandeemiat.....	8
1.3 Pandeemia ilmumine maailmas	10
1.4. Raamatupidaja elumuutustest pandeemia tulekul erinevate uuringute näitel.....	12
2. RAAMATUPIDAJA ROLLI MUUTUSE UURING EESTI ETTEVÕTETES	16
2.1. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu meetodika ja valimi kirjeldus.....	16
2.2. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu tulemuste analüüs.....	17
2.2.1 Raamatupidaja rolli muutuse uuringu tulemused enne ja pärast pandeemiat.....	20
2.3 Uuringu tulemuste arutelu ja järeldused.....	25
KOKKUVÕTE	27
SUMMARY	29
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	31
LISAD	34
Lisa 1. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu küsimused.....	34
Lisa 2. Uuringust raamatupidajate arv ametikohtade lõikes.....	42
Lisa 3. Raamatupidajate vanusetabel.....	43
Lisa 4. Vastajate arv täisarvudes ja protsentides era- ja riigiettevõtetes	44
Lisa 5. Raamatupidajate arv täisarvudes ja protsentides era- ja riigiettevõtetes	45
Lisa 6. Raamatupidajate vastuste arv ettevõtete tüüpide järgi.....	46
Lisa 7. Teiste finantsvaldkonna töötajate olemasolek raamatupidajate ettevõtetes	47
Lisa 8. Raamatupidajate vastused majandusarvestusalase hariduse kohta.....	48
Lisa 9. Raamatupidajate töökogemustase.....	49
Lisa 10. Pandeemia mõju raamatupidajate tööülesannete täitmise õigeaegsusele	50
Lisa 11. Pandeemia mõju raamatupidajate tööülesannete sisule.....	51
Lisa 12. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu küsimuste vastused.....	52
Lisa 13. Raamatupidajate hinnang pandeemia tulekuga seotud väidetele.....	62
Lisa 14. Lihtlitsents	63

ABSTRAKT

Töö pealkiri on „Raamatupidaja rolli muutus Eesti ettevõtetes pandeemia ajal”. Bakalaureusetöö põhiline eesmärk on välja selgitada, kas pandeemia tekkimine on muutnud maailmas ning Eesti ettevõtetes raamatupidajate rolli ning milles seisnevad selle ametiga kaasnevad rolli muutused. Uuringu praktilise osa elluviimiseks on valitud kvantitatiivset meetodit. Antud uuringu meetod on veebipõhiselt koostatud ankeet, mis võimaldas osalejatel oma tempos ning neile sobival ajal vastata uuringu küsimustikule. Põhimõtte küsimustiku koostamisel on kasutada veebipõhist küsimustiku seadistamist ning jagada küsimustik kolmeks osaks. Küsimustikus esitatud vastusevariantidega küsimused on struktureeritud sellisel moel, et oleks võimalik saada teavet vastaja isiksuse, ametialase tausta, enne pandeemiat kehtinud töökorra ja praeguse töökorra kohta. Uuringu käigus on autor selgitanud välja seda, et raamatupidaja roll on nii maailmas kui ka Eesti kohalikes ettevõtetes muutunud. Organisatsioonid mõistsid COVID-19 pandeemia mõju oma tegevust puudutavale finantsaruandlusele. Paljud ettevõtted tundsid hirmu, et nad peavad puutuma kokku tõrgetega oma töös või kaotama kliente. Pandeemia tekkimine näitas paljudele ettevõtetele ning ettevõtjatele, et raamatupidaja ei ole pelgalt “tavaline ubade loendur”, vaid tegemist on usaldusväärse ja tugeva partneriga, kes on valmis muutusteks pidevalt arenevas ja üllatusi täis maailmas. Keegi ei olnud pandeemiaks valmis, kuid erinevate ettevõtete raamatupidajad jätkasid oma organisatsioonide majandusarvestuse toetamist, vaatamata maailmas kehtestatud piirangutele COVID-19 peatamiseks. Paljud raamatupidajad olid sunnitud ennast koolitama selleks, et uutele nõuetele vastata. Pandeemia tõi endaga kaasa palju muutusi töös digitehnoloogiaga. Kahjuks või õnneks muutub raamatupidaja roll aastatega aina keerulisemaks, sest kutseala viiakse vastavusse pidevalt uueneva hindamise ja vastavuse režiimiga.

Keelekorrekatuur on teostatud Carolina Daineka poolt.

Võtmesõnad: raamatupidaja, mõju rollile, töökord, pandeemia, muutused, ettevõtted

SISSEJUHATUS

Pandeemia tekkimine on mitmel moel mõjutanud harjumuspärasest töötamise laadi ühiskonnas. Kindlasti puudutas see nii avalikku, era- kui ka kolmandat sektorit. Era- ehk ärisektori puhul on raamatupidamine üks olulisim igapäevane tegevus ettevõttes, kuna see tegeleb ettevõtte finantsaruandlusega. Autor on varasemalt tutvunud Ergo Ottonsoni magistritööga „Raamatupidaja roll Eesti ettevõtetes“ (2015) ja antud uuringu tulemustega. Eelnimetatud uuring oli autori peamiseks inspiratsiooniks viia läbi uus uuring ning värskendada andmeid.

Hetkeseisuga ei ole veel uuritud seda, kas pandeemia olukord on toonud endaga kaasa raamatupidaja rolli muutust Eesti ettevõtetes. Käesolev uuringu teema pakkus huvi ning selle aktuaalsus seisneb selles, et uuringu tulemused võimaldavad anda laiemat ülevaadet raamatupidaja rolli muutustest COVID-19 ilmnemisega seoses. Seda nii Eesti ettevõtetes kui ka maailmas üleüldiselt.

Bakalaureusetöö eesmärk on selgitada välja, kas raamatupidaja roll on muutunud pandeemia ajal ning milles eelnimetatud muutused seisnevad. Uuringu alguses on tarvis püstitada uurimisküsimusi, mis aitavad autoril oma töö käigus tulemusteni ehk vajalike vastusteni jõuda.

Uurimisküsimused on järgmised:

1. Kuidas on muutunud raamatupidaja roll pandeemia ajal maailmas?
2. Kas raamatupidaja roll Eesti ettevõtetes on muutunud pandeemia ajal?
3. Kuidas on muutunud raamatupidaja roll Eesti ettevõtetes pandeemia ajal?

Uurimisküsimustele vastuste leidmiseks analüüsib autor võimalikult hiljuti avaldatud väliskirjandust ning raamatupidajatele suunatud küsimustiku põhjal saadud andmeid. Küsitluse käigus saadud andmeid analüüsitakse kasutades kvantitatiivset uurimismeetodit.

Bakalaureusetöö on jagatud kaheks peatükiks. Esimene peatükk annab ülevaate raamatupidaja rolli muutustest maailmas ning pandeemia tagajärjel. Antud bakalaureusetöö osa võib olla kasulik Eesti raamatupidajatele, kuna see võimaldab saada laiemat ülevaadet muutustest, mis on nende ametialase rolliga seotud. Teine peatükk sisaldab omakorda uuringu empiirilise osa andmeid nagu uuringu meetodika, uuringu läbiviimise protsess ja küsitluse käigus saadud andmete analüüs. Töö lõpuks koostab autor põhjaliku tulemuste kokkuvõtte koos vastavate järeldustega.

1. RAAMATUPIDAJA ROLL JA COVID-19 PANDEEMIA

1.1 Raamatupidaja ameti mõiste ja roll

Raamatupidaja puhul on tegemist haritud spetsialistiga. Antud amet näeb ette vastavat haridust ning enamik raamatupidajaid soovivad õppida selleks, et oma karjääriga algust teha. Seega omandatakse vähemalt bakalaureusekraad majandusarvestuse valdkonnas. *Robalo* ja *Ribeiro* uuring viitab sellele, et raamatupidamise valdkond on üks nendest valdkondadest, kus asjakohaste teadmiste täiendamise saab ettevõtte alati viia läbi uurimuslikke tegevusi ja võtta kasutusele uuenduslikke tegevusi. (Robalo, Ribeiro 2015)

Ühiskonnas on levinud arvamus, et raamatupidaja töö seisneb ainult finantsandmete kogumises ja klientide või ettevõtte juhtkonna jaoks arvutuste tegemises. Raamatupidamistöö spekter on aga üsna lai ja mitmekülgne. Seda kinnitab *Paulsson*-i uuring koos teiste uuringutega, et raamatupidajad tõesti täidavad mitmekesised ja laiaulatuslikke ülesandeid. (Paulsson 2012)

Järvenpää on arvamusel, et on toimunud palju muutusi sellest ajast, kui raamatupidajad pelgalt “lugesid ube”, kuna on loodud uued raamatupidamissüsteemid ja see omakorda võimaldab raamatupidajatel võtta enda peale roll, mis näeb ette otsuste tegemist suuremal määral. (Järvenpää 2007) *Robalo* ja *Costa* uuring näitab, et “ubade loenduri” rolliga kõige rohkem seotud ülesannete hulgas on tavaliselt aktiivsem osalus otsuste toetamise protsessides, isegi siis, kui need protsessid on rutiinsed ja näitavad teatud määral standardimist. (Robalo, Costa 2017) Lisaks *Byrne* ja *Pierce* leiud annavad mõningaid tõendeid sellest, et raamatupidaja roll laieneb kaugemale “ubade loenduri” rollimudelist, hõlmates rohkem äripartneri eeskujut. (Byrne, Pierce 2007) Raamatupidamine võib stressi juhtimisel aidata, kuna see suurendab organisatsiooni protsesside prognoositavust. Raamatupidamine on sidus, nüansirikas keel, mis rõhutab ja stabiliseerib inimeste liikumist, probleeme, otsuseid ja valikuid. (Weick 1983)

University of Potomac tõi aastal 2022 välja raamatupidaja ülesandeid ja kõige levinumad nendest on järgmised:

- finantsandmete haldamine, võimalike ebakõlade tuvastamine ja kõrvaldamine;
- analüüs ja nõustamine, selleks et soovitada viise, kuidas aidata organisatsioonil tõhusalt toimida;

- maksudeklaratsioonide eest hoolitsemine ja nende õigeaegne tasumine;
- riskianalüüside hindamise läbiviimine;
- kulude arvestus ja liigitamine, finantsaruannete koostamine;
- finantsdokumentide õigsuse kontrollimine, aruandluse ja eeskirjade järgimine;
- väliste ärisuhete loomine ja hoidmine, koostöö välisauditiga. (University of Potomac 2022)

Oma 2011. aastal läbi viidud uuringus tuvastasid *Lambert* ja *Sponem* neli tüüpilist stiili arvestusala spetsialistide seas ja määrasid neid nelja arvestusala spetsialisti funktsiooni ehk rolliga ettevõtetes. (vt Tabel 1) Autor leiab, et vaatamata sellele, et eelnimetatud uuringu andmed on seotud juhtimisarvestuse ala spetsialistidega, on andmed tihedalt seotud ka finantsarvestuse ala spetsialistidega, sest paljudes ettevõtetes tegeleb üks spetsialist mitmete erinevate arvestusülesannetega. Nii juhtimis- kui ka finantsarvestus on arvestussüsteemi koostisosad. (Päril 2005)

Tabel 1. Arvestusala spetsialisti stiil ja sellest tulenevalt rolli nimetus koos kirjeldusega

Arvestusala spetsialisti stiil	Arvestusala spetsialisti rolli nimetus
eraldiseisev	diskreetne ehk „kvaliteedi“ kontroll juhi käitumise üle
kaitsev	juhtide sotsialiseerimine
partner	otsuste langetamise protsessi lihtsustamine
kõikjalolev	võimu tsentraliseerimine

Tabel 1. Allikas: Lambert ja Sponem (2011); autori poolt koostatud

Autor on tõlgendanud Lambert ja Sponem neljast tüübist koosnevat stiili arvestusala spetsialistide seas. (vt Tabel 1) “Eraldiseisev” arvestusala spetsialisti stiil nõuab pidevat kontrolli ettevõtte juhi käitumise üle, mis tähendab, et raamatupidaja käitub nagu eraldiseisev üksus, kelle arvamusega juht peab igal juhul arvestama. Järgmine arvestusala spetsialisti stiil on “kaitsev”, mis tähendab, et juht on arvestusala spetsialisti pilgu all pidevas õppeprotsessis ja arengufaasis. Kolmas arvestusala spetsialisti stiil on “partner”, kus arvestusala spetsialisti roll on lihtsustada erinevate otsuste langetamise protsessi. See tähendab, et juht võtab vastutuse otsuse langetamise eest enda peale ning arvestusala spetsialisti tugi seisneb ainult soovitusel andmises. “Kõikjaloleva” arvestusala spetsialisti stiili puhul luuakse hierarhilist juhtimisstruktuuri, kus struktuuri ülemine tase omab õigust langetada tähtsaid otsuseid.

Majandusarvestus oma ala spetsialistidega on majandusarengus alati mänginud olulist rolli. Paljud finantsplaneerimisega tegelevad ettevõtted järgivad raamatupidamise kutsemudelit. (Rattiner

2020) See võib olla üheks põhjuseks mitmest, miks raamatupidaja roll ettevõttes on nii kõrgelt hinnatud. Kvaliteetne ettevõtete aruandlus on raamatupidaja töö tulemus, mis on võtmetähtsusega läbipaistvuse suurendamisel, kodumaiste ja rahvusvaheliste investeeringute mobiliseerimise hõlbustamisel, usaldusväärse investeerimiskeskonna loomisel ja investorite usalduse suurendamisel, edendades seega finantsstabiilsust. (Venter, Gordon, Street 2018)

Finantsstabiilsus tagab finantsüsteemidele väärtuslikku vastupidavust ootamatule muutustele ning selle sujuva ja tõhusa toimimise.

1.2 Raamatupidaja rolli muutuse peamiste käivitajate uuring enne pandeemiat

Tänapäeva maailma ökonomika muutub tohutu kiirusega iga päev. Samas on raamatupidaja roll seisnenud ettevõtete majandusarvestuse loomises ning selle edaspidises toetamises. Pidevalt muutuv maailmas peab raamatupidaja elukutse tagama seda, et antud ametialal töötavatel inimestel on piisavalt värskaid teadmisi ning oskusi selleks, et aidata organisatsioonide majanduskasvule kaasa ning luua seeläbi võimalus konkureerimiseks nii riiklikul kui ka välisturul. Raamatupidaja peab alati olema valmis toetama erineva ettevõtlusvormi ja suurusega organisatsioone ning paralleelselt pidevalt jälgima oma töövaldkonna trende ja uudiseid.

Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) tõi 2016. aasta esimesel poolel välja peamisi tegureid, mis nende arvamusel mõjutavad lähiaegadel raamatupidajaid kõige rohkem ning mõjutavad ka nende rolli tulevikus. Uuringus küsitleti üle 2 000 raamatupidaja ja 42% vastanutest leidsid (vt Joonis 1), et raamatupidamise suurem ühtlustamine ja äristandardid nii ettevõtluse kui ka elukutse globaliseerumisel avaldavad raamatupidaja elukutsele suurimat mõju. (Association of Chartered Certified Accountants 2016) Suurim kasu, mis raamatupidamise ühtlustamisest tuleneks, oleks finantsalase teave võrdlemise võimalus. Selline võimalus võrrelda kõrvaldaks praegusi arusaamatusi välismaisete finantsaruannete usaldusväärsuse osas ja ühte olulisemat takistust rahvusvaheliste investeeringute liikumisel. (Diaconu 2007)

Suurem regulatsioon vastavate muudatuste määradega ja majandusliku volatiilsusega mõjutab lähiaastatel kindlasti kõiki raamatupidamise spetsialiste ja 42% uuringu osalejatest kinnitasid seda (vt Joonis 1). Lisaks suuremale regulatsioonile hakkab raamatupidaja elukutset mõjutama tugevam valitsemine aastani 2025. (Association of Chartered Certified Accountants 2016)

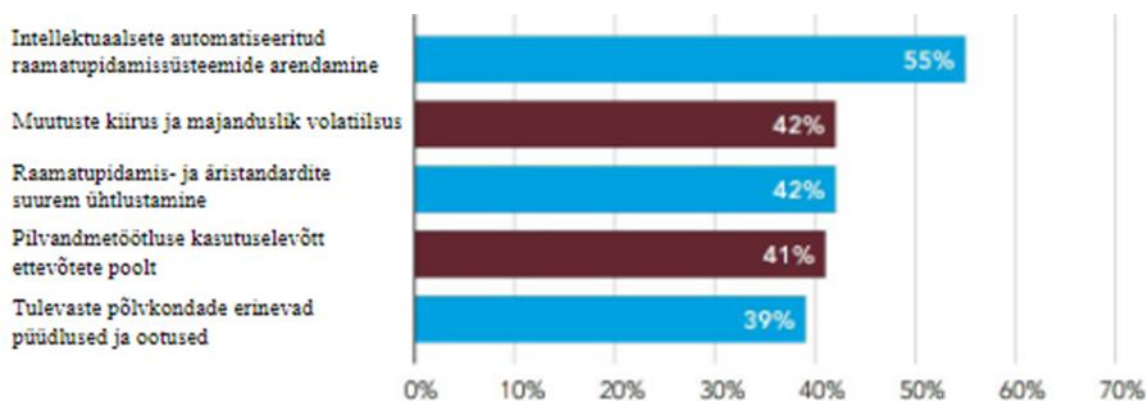
Järgmiseks käivitajaks, mis mõjutab raamatupidajate rolli, on ACCA arvamusel digitaalsed tehnoloogiad. (Association of Chartered Certified Accountants 2016) Digitehnoloogiate levik

muudab raamatupidamise praktikat ja muudab digipädevust ühe enam professionaalseks pädevuseks, mida hakatakse lähiajal raamatupidajatelt nõudma. Globaliseerumise ja arenevate regulatsioonide tõttu vajavad tulevased raamatupidajad rohkem teadmisi ja ka vastavat haridust digitehnoloogiate valdkonnas. (Islam 2017)

ACCA poolt korraldatud uuringus selgus, et 55% (vt Joonis 1) vastajatest ootavad, et areng intellektuaalsetes automatiseeritud raamatupidamisarvestuse süsteemides avaldab kõige suurema mõju raamatupidaja rollile lähitulevikus.

ACCA uuringu käigus, mida viidi läbi enne pandeemiat, leidis 39% raamatupidajatest, et tulevaste põlvkondade ootused võivad lähiajal mõjutada raamatupidaja rolli ja ametit. (Association of Chartered Certified Accountants 2016)

Joonis 1. Välised tegurid, mis avaldavad eeldatavasti suurimat mõju järgmise 3–10 aasta jooksul
Allikas: ACCA 2016

Tähtis on aru saada, et raamatupidaja elukutse mõtleb järgmiste põlvkondade peale. Raamatupidaja võib anda olulise panuse säästva arengu eesmärkide (SDG) saavutamisse, et kaotada vaesust, kaitsta maakera ja tagada nii inimestele kui ka ettevõtetele heaolu. (Msadek, Fortin 2016) Selle peale tuleb pöörata noorte inimeste tähelepanu siis, kui nad raamatupidaja elukutsega tutvuvad. Raamatupidaja roll ja elukutse on mitmekülgne, seega järgmistel majandusarvestuse eriala põlvkondadel on võimalus valida ja muuta oma elukutse rolli vastavalt oma vaadele ning väärtustele.

1.3 Pandeemia ilmumine maailmas

Pandeemia sai alguse Wuhanis 2019. aasta detsembris, seejärel levis see Hiina erinevatesse piirkondadesse ja muutus järk-järgult ülemaailmseks epideemiaks aastaks 2020. Hiina valitsus kuvas tervele maailmale oma tugevat riigikontrolli, kus riik aktiivselt finantseeris ja kontrollis, et rahalised vahendid läheksid õigesse kohta ehk rangetele meetmetele võltsuudiste ja paanika leviku tõkestamiseks. (Shaw, Kim, Hua 2020)

COVID-19 peetakse üha enam "suureks isolatsiooniks", millel on sünged majanduslikud ja pikaajalised tagajärjed, mis on halvimald pärast suurt depressiooni. (Bui, Villiers 2021) Maailma suurim terviseorganisatsioon *The World Health Organization* (WHO) on kinnitanud globaalset pandeemiat, mis viis selleni, et suur osa maailma riikidest võttis omaks erinevaid kiireloomulisi meetmeid. (Lesi, 2020)

Maailmas on arvuliselt umbes 2,83 miljonit COVID-19 surmajuhtumit. Siiamaani ei ole pandeemiast tulenevad riskid veel lõppenud. Tänapäeval on selgelt näha seda, et COVID-19 pandeemia on maailmamajandust oluliselt mõjutanud. (Sangster, Stoner, Flood 2020) Seda kinnitab ka Maailmapank ja ettevõtete küsitlusest saadud andmed. Samas on koroonaviiruse mõju tulemused väga erinevad riikide ja tööstusharude lõikes. Neljandiku ettevõtete müük langes 50% võrra ja keskmiselt langes müük 27% ulatuses pandeemia tekkimise hetkest. Riigivõimu poolt pakutud toetused olid nõrgad, seda eriti vaestes riikides ja väikeste ettevõtete jaoks. Ainult üks ettevõtte kümnest on saanud avalikku toetust madala sissetulekuga riikides pandeemia ajal. Peamiseks takistuseks toetuse saamisel oli tavaline teadlikkuse puudumine, sest enam kui 70% madala sissetulekuga ettevõtetest tunnistasid seda. Rahalisi ressursse oli võimalik tõhusamalt suunata, et aidata väiksematel ettevõtetel COVID-19 šokki üle elada. (The World Bank 2021)

Pandeemia on toonud esile fakti, et ettevõtted, mis kasutavad tehisintellekti ning algoritme keerukate ja töömahukate ülesannete täitmiseks, vähendavad tööküsimuste lahendamisele kuluvat aega. Lisaks sellele on ettevõtetel tekkinud vajadus kujundada ümber tehnoloogia roll klienditeeninduse pakkumisel ning tänapäeval erineva suurusega ettevõtted mõistavad, et tugeva digitaalse ümberkujundamise strateegia rakendamine on väga tähtsa missioonikriitilise eesmärgiga. (Holman 2020)

Ettevõtted peavad arendama just tugevat teenindusäri, seega arendades oma vastupanuvõimet välisele šokkidele. (Alao, Lukman G 2021) Teenindusäri all on, näiteks, teeninduskultuur, millest ettevõttel peab olema selge nägemus: mida ettevõtte tähtsaks peab ning kuidas peavad käituma ettevõtte töötajad. Antud nägemusel on igas ettevõttes oluline roll, kuna raskete aegade saabumisel saab juhtkond meenutada seda, millised on ettevõttes kehtivad reeglid ja väärtused. Tuleb

tunnistada, et üsna väike protsent 17% näol ettevõtetest investeerisid uutesse seadmetesse, tarkvarasse või digitaalsetesse lahendustesse. (The World Bank 2021) On ülioluline, et tehnoloogiat ei rakendataks põhjusega ega muudaks seda praeguseks tavaks, vaid et tehnoloogiat kasutatakse ettevõtetes just protsesside sügavamaks ümberhindamiseks. (Hood, Stine 2021)

On teada, et pandeemia perioodil hakkama saamiseks korrigeerisid 65% ettevõtetest oma palgaarvestust, vähendades töötunde, palka või pakkudes oma töötajatele puhkust. (The World Bank 2021)

Pandeemiaga seotud piirangud ja 2020. aasta ülemaailmne majanduslangus tõid endaga kaasa väga ebakindla olukorra tööturul, mis omakorda kiirendas tuleviku elukutsete jõudmist tööturgudele. Tuleviku elukutsed on peamiselt seotud IT valdkonnaga. *World Economic Forum* (WEF) on koostanud 2020. aastal loetelu ametikohtadest, millele on kas suurenenud või vähenenud nõudlus erinevates tööstusharudes. Autor oli väga üllatunud artiklis välja toodud andmete üle. Uuringu tulemused raamatupidaja ameti kohta ei olnud head, sest raamatupidaja amet sattus nimekirjas esiviisikusse ja nõudlus antud ameti vastu paraku kahaneb. See tähendab, et tulevikus võivad potentsiaalsetel tööandjatel tekkida probleemid arvestusala spetsialistide värbamisega. (World Economic Forum 2020) WEF-i tähelepanekuid peavad kindlasti märkama erinevad haridusasutused, sest vastasel juhul saavad nii era- kui ka avaliku sektori ettevõtted kannatada. Juhtiv professionaalsete teenuste kindlustus-, maksu- ja nõustamisteenuste pakkuja *PricewaterhouseCoopers* viis läbi uuringu 32 500 töötajate seas, millest selgus, et 40% töötajatest on edukalt parandanud oma digioskusi pandeemia ajal ning 77% inimestest on tegelikult valmis omandama uusi oskusi või ka täielikult ümber õppima. (PricewaterhouseCoopers 2021) Tore on see, et ettevõtted ise moderniseerisid oma tööviisi vastavalt riigi poolt kehtestatud meetmetele ja olid nõus ning valmis kulutama raha ja aega töötajate teadmiste parandamiseks. Tuleb mainida, et *Angelina Krõlova* on oma bakalaureusetöö raames rõhutanud, et pandeemia tulekuga on kindlasti vaja arendada raamatupidamise infrastruktuuri. Peaks uurima ja muutma ülikoolide õppeprogramme vastavalt muutustele, mida on endaga kaasa toonud pandeemia, ning võimalusel rõhutama ameti aktuaalsust noorte inimeste seas. (Krõlova 2021) Raamatupidaja elukutse ajalugu on pikk ja mahukas, aga pidevalt muutuv maailmas sünnivad iga päev uued elukutsed, mis hakkavad agressiivselt tööturult vanu elukutseid välja tõrjuma.

1.4. Raamatupidaja elumuutustest pandeemia tulekul erinevate uuringute näitel

COVID-19 pandeemia ei ole veel lõppenud. Viiruse levik jätkub siiani ja koroonaviirus elab koos maailma elanikega edasi. Puudub garantii, et see ei laiene taas ega mõjuta enam inimeste elusid üle maailma. COVID-19 mõju ei saa praegu täpselt välja arvutada, sest pandeemiaga kaasnenud muutused jätkuvad ning mõjutavad edasi inimesi erinevates tööstusharudes. Hetkel on väga vähe andmeid selle kohta, kuidas pandeemia on mõjutanud raamatupidaja rolli. Samas õnnestus autoril leida värske ja põneva uuringu, mis on otseselt seotud raamatupidaja rolli muutusega Bangladeshis. Uuring avaldati 2021. aasta suvel. Shahima Jabin on artikli autor, kes on äranduse õppekava Bangladeshis Dhaka ülikooli magister. (Jabin 2021)

Eelnimetatud töö autor on uuringu käigus kasutanud kirjeldatavat ja järeldavat statistika meetodit, et vastata oma töös püstitatud uurimisküsimustele. Andmete analüüsimiseks arvutas *Jabin* keskmist, miinimum- ja maksimumnäitajat. Nende kolme näitajate abil määras ta keskmist vastust igale konkreetsele küsimusele. Tema jõudis järelduseni, et COVID-19 pandeemia on raamatupidamise spetsialiste Bangladeshis tugevalt mõjutanud. Need mõjud on seisnenud selles, et enne pandeemiat külastas enamik raamatupidajatest igapäevaselt oma töökohta, suhtlesid omavahel, aga pandeemia ajal oli tööülesannete täitmine kohapeal rangelt keelatud viiruse leviku takistamise eesmärgil, ning ettevõtted pidid kiiresti reageerima toimunud muutustele. Lisaks uute tehnoloogiate kasutamise nõudmisele hakkasid paljud raamatupidajad puutuma rohkem kokku tehniliste tõrgetega oma kodukontorites, mis esinesid ka enne pandeemia tulekut kontorites kohapeal, kuid mitte sellises mahus nagu pandeemia ajal. Tehnilisteks tõrgeteks võib, näiteks, pidada küberohutust ja selle taset, millega tekkisid probleemid juba enne pandeemiat. COVID-19 tekkimine alandas küberohutuse taset Bangladeshis ettevõtetes veelgi rohkem. (Jabin 2021)

Globaalne raamatupidamisvõrgustiku *BDO USA* arvates võib praegu ettevõtteid jagada kolmeks põhikategooriaks selle järgi, kuidas pandeemia tekkimine on neid mõjutanud.

1. Esimene ja kõige suurem grupp – need, kes keskendusid kriisijuhtimisele, töötajate vallandamisele, uue virtuaalse keskkonna loomisele, uute riigipoolt kehtestatud toetuste omaksvõtmisele ja enda ettevõtte püsijäämisele.
2. Teine grupp – need, kelle järele on nõudlus pandeemia tulemusel mitu korda kasvanud ja kes ei soovinud maha jääda. Nende hulka kuuluvad järgmised tööstusharud: meditsiin, telekommunikatsioon, toiduainetööstus, põllumajandus. Lisaks ettevõtted, mis aitasid teistel tõhusamalt töötada (tarkvarad kaugtööks, kohaletoimetamine) ja ettevõtted, kes tootsid tooteid viiruse leviku takistamiseks.

3. Kolmas ja viimane grupp – need, kes ei pruugi COVID-19 mõju veel tunda. Mahajäetud ettevõtted, need, kes pidid hoolikalt jälgima oma rahavoogusid ega suutnud oma portfelli uue äriideega täiendada. (BDO USA 2020)

Kõiki neid kolme gruppi on ka *Krõlova* oma bakalaureusetöö raames välja toonud. (Krõlova 2021) Autor leiab, et raamatupidamisvõrgustiku poolt loodud kogu maailma ettevõtete jaotus iseloomustab väga selgelt nii erinevate ettevõtete kui ka tööstusharude töötajate elusid pandeemia ajal. Seostades raamatupidajaid ning nende vastavat rolli ülaltoodud ettevõtete kategooriate raames, on autor jõudnud järgmiste seisukohtadeni. Näiteks hakkasid esimesse gruppi kuuluvad raamatupidajad pandeemiaga võitlema, leides endas jõudu võtta omaks uusi tehnoloogiaid, hakata paremini planeerima oma ajalisi ressursse ning võidelda COVID-19 poolt põhjustatud stressiga. Nemad on enda jaoks otsustanud, et nad ei anna alla ega lase oma rollil ettevõttes tähtsuse poolest langeda. Nemad soovisid, et ettevõtted hakkaksid neid veel rohkem tunnistama ja hindama – seega soovitasid pigem raamatupidaja rolli kasvatada.

Teise gruppi kuuluvad raamatupidajad, kelle töö oli seotud infosüsteemidega. Sellised raamatupidajad olid pigem koostöös ettevõtetega, kelle põhivaldkonnaks on raamatupidamistarkvarade loomine, tugi ja arendamine. Vaatamata erinevate era- ja avalikku sektorisse kuuluvate ettevõtete ehk klientide nõudlusele, pidid just eelnimetatud gruppi kuuluvad raamatupidajad pingutama pandeemia situatsioonis rohkem, kuna pandeemia tekkimine andis neile võimaluse saavutada oma valdkonna turul kiiresti kõrge positsioon. Pandeemia on seega tekitanud infosüsteemide alal töötavatele spetsialistidele soodsa olukorra ning võimaluse teha isiklikus arengus suur hüpe. Igal spetsialistil oli võimalus oma tööpositsiooni kaitsta, seda arendada ning saada ka suuremat kasu vastavalt oma pingutustele ja rolli arengule.

Kolmas grupp on raamatupidajad, kes ei tundnud või ei soovinud märgata COVID-19 mõju oma rollile ettevõttes. Kahjuks ei leidnud viimasesse gruppi kuuluvad raamatupidajad endas soovi või energiat muuta oma rolli ettevõttes hinnatumaks. Stress, mis kaasnes pandeemia ajal toimuvate muutustega, ei motiveerinud neid ületama oma hirme kaugtöö, tarkvarade uuenduste või tõrgete osas.

Pandeemia on iseenesest toonud kaasa ka positiivseid muutusi majandusarvestuse spetsialistide ellu. Ka halvas peab alati head leidma. Jah, võib olla häid on mitu korda raskem üles leida võrreldes raskete muutustega. *Krõlova* bakalaureusetöö raames läbi viidud uuring tuvastas, et COVID-19 mõjutas negatiivselt nende raamatupidajate isiklikku elu, kes töötasid kodukontoris ehk kaugtööl. Uuringus osalejad põhjendasid seda nii, et neil ei õnnestunud hoida tasakaalus isikliku elu ja tööd. Samas on paljud raamatupidajad *Krõlova* uuringus vastanud, et nende jaoks oli lihtne võtta vastu selliseid COVID-19-ga kaasnenud muutusi nagu muutused raamatupidamise

eeskirjades ning klientide ja töötajate meeskonnaga kontakti loomisel. (Krölova 2021) Pandeemia tekkimine andis inimestele rohkem aega oma perega koosviibimiseks, igal töötajal oli võimalus säästa aega ja seda teistmoodi kasutada, sest muidu kulutati vääriolist aega, näiteks, igapäevasele sõidule tööle ja tagasi. COVID-19 leviku vähendamiseks kehtestatud ranged reeglid mõjutasid oluliselt kaugvedusid, piirates inimeste võimalusi reisida nii riikide vahel kui ka kodumaa sees. (Laroche 2022) Videokonverentsid, kus jagati tööalast informatsiooni või koolitati, hakkasid tihedamini toimuma just pandeemia ajal. See aitas ettevõtetel toetada ja arendada oma spetsialiste, et ettevõtte saaks edasi oma tempos tegutseda. (Jabin 2021) Võib ette kujutada, kui palju iga ettevõtte pidi kulutama seadmete soetamisele ja kodukontorites paigaldamisele. Rahaline investering seadmetesse oli ettevõtjate jaoks riskantne, kuna ei olnud teada, millal pandeemia lõpeb, ja kas ettevõtte elab pandeemia aja üle või mitte. Poliitikakujundajad terves maailmas rõhutavad digitaliseerimise ajastu tulekut ja arvavad, et pikaajalise majandusarengu üheks osaks on digitaalne ümberkujundamine. Optimism ja edumeelsus on raamatupidaja elukutse DNA-sse sügavalt juurdunud. See on nii, nagu see tegelikkuses peaks olema, et rahuldada kiiresti arenevas keskkonnas suurte organisatsioonide ülesehitamise ja juhtimise keerulisi vajadusi. (Peterson 2022) Optimism aitab raskusi üle elada ning keerulisi vajadusi rahuldada, mis on tõesti väga tähtis maailmas pärast pandeemiat.

Eelnevalt öeldu viitab jällegi sellele, et iga inimese roll oma töökohal sõltub ainult sellest, milline on inimene seestpoolt. Autor leiab, et pandeemia tekkimine pani paljusid ettevõtjaid oma personali ümberhindama. Rasketel hetkedel on ääretult oluline, milline töötaja ettevõtja juures töötab. Ettevõtte juhtkonnal on kriisiolukorras kindlasti oluliselt raskem hakkama saada, kui ettevõtte töötajatel puudub soov mõelda positiivselt ja loominguiliselt. Organisatsiooni juhtidel võivad olla ideed, kuidas raskel ajal edasi liikuda, kuid kui inimesed ei taha ennast arendada, siis keegi seda peale suruda neile ei saa. Seega põhjus, miks mõned ettevõtted ei ületanud koroonakriisi, võib peituda ka töötajates endis.

Tõde on see, et kõike eelnimetatut ei ole võimalik teostada ilma õigete inimesteta õigetes rollides, ilma tervete inimesteta, kes suudavad panustada. Kui ei ole soovi ennast paremaks muuta, siis miski ei saa inimest sundida. Pandeemia saabumine on kardinaalselt mõjutanud inimeste elusid üle maailma. Kindlasti panustas pandeemia tekkimine ka sellesse, et tugevad inimesed muutusid nii vaimselt kui ka füüsiliselt veelgi tugevamaks. Samas on ka need, kellel ei õnnestunud COVID-19 perioodil ennast täiendada ning uusi teadmisi omandada. Kindlasti oli ettevõtteid, kelle juhtkond ei soovinud raske olukorra tõttu inimesi palgata või inimeste koolitamisesse panustada. Kahju on tunnistada, et mõned ettevõtted lõpetasid oma äritegevuse ja COVID-19 pandeemia oma

mängureeglitega muutis nende eluteed lõplikult ja pöördumatult. Lisaks on näha seda, kuidas pandeemia on muutunud raamatupidajate rolli ettevõtetes.

2. RAAMATUPIDAJA ROLLI MUUTUSE UURING EESTI ETTEVÕTETES

2.1. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu meetoodika ja valimi kirjeldus

Bakalaureusetöö kirjutamise eesmärk on selgitada välja, kuidas on muutunud raamatupidaja roll Eesti ettevõtetes pandeemia ajal. Autoril on soov oma eesmärgi saavutada ning leida vastuseid püstitatud uurimisküsimustele, mis on välja toodud käesoleva töö alguses. Autor viis iseseisvalt läbi uuringu, kus kvantitatiivse uurimismeetodi raames koostati küsitlus, mida saadeti laiali sihtrühmale ehk Eesti ettevõtete raamatupidajate assistentidele, raamatupidajatele ja pearaamatupidajatele.

Andmete analüüsimiseks oli esiteks tarvis neid koguda. Andmete kogumisel peetakse oluliseks seda, et küsitluse küsimused oleksid arusaadavad ning vastuse valimise kiirust. Enne küsitluse laialisaatmist tegi autor katseid selleks, et teada saada, kas kõik küsimused on piisaval tasemel arusaadavad. Katse tulemusel viis autor küsitlusse sisse mõningaid parandusi. Üks raamatupidaja märkas, et tööülesannetele kuluva aja protsendi määramisel peab olema ka valikvastus “Ei tegele”, kuna paljudes ettevõtetes on tööülesanded töötajate vahel väga selgelt ära jaotatud ning selline valikvastus peab küsimustikus kindlasti olema olemas.

Autori poolt oli koostatud veebipõhine küsimustik Google Forms keskkonnas. Google Forms keskkonna valik oli põhjendatud, selle eelised on järgmised: mugav ja lihtne küsimuste sisestamine ning loogiline andmete töötlemise viis. Küsimuste koostamisel lähtus autor Ergo Ottonsoni magistritöös „Raamatupidaja roll Eesti ettevõtetes“ (2015) uuringu käigus koostatud küsimustele, sest autori värske uuring selgitab välja raamatupidaja rolli muutuse Eesti ettevõtetes just pandeemia perioodil.

Uuringu läbiviimiseks oli koostatud küsimustik, mis koosnes 22 küsimusest. Küsimustikus domineerisid valikvastustega küsimused, sest nende abil oli võimalik paremini tulemusi mõõta ja analüüsida. Esimesed 10 küsimust olid seotud uuringu osaleja isikliku taustaga: sugu, vanus,

haridus, töökogemus, ametikoht, ettevõtte suurus ja kuuluvus sektorisse. Taustaküsimused võimaldavad tavaliselt lühidalt aru saada, milline on tänapäevase raamatupidaja portree Eesti ettevõttes. Küsimustiku järgmise küsimuste ploki suund oli töökord enne pandeemiat. Vastajad pidid mõtlema oma tööprotsessile enne COVID-19 pandeemiat. See osa aitas uurida, milline oli raamatupidaja igapäevane töökord enne pandeemia tekkimist ehk raamatupidaja ülesannete jaotatavus, kodukontori kogemuse aste, raamatupidamisprogrammide kasutamine. Viimane küsimuste plokk koosnes 8 küsimusest ja selle peamiseks oli töökorrast pärast pandeemiat. (Lisa 1)

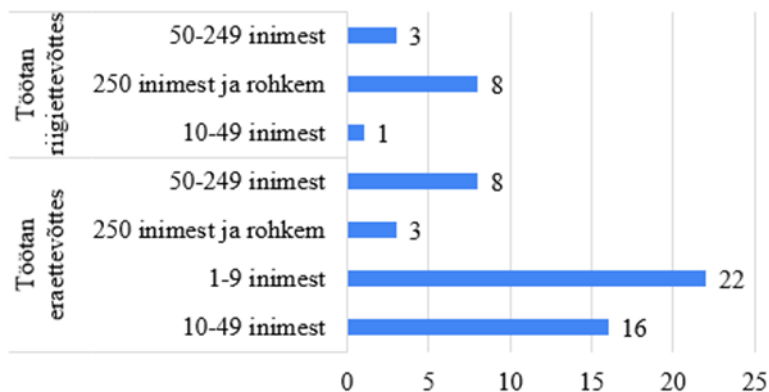
Küsimustik oli jagatud Facebooki veebikeskkonnas, erialase portaali lehel RMP.ee ja lisaks oli link küsimustikule laiali saadetud erinevatesse raamatupidamisbüroodesse ning Eesti ettevõtetesse autori e-posti kaudu. Facebooki veebikeskkonnas oli palju majandusarvestuse erialaseid grupe, kus oli võimalik kiiresti jõuda autori uuringu sihtrühmani. Küsitlusele vastuste saamine algas 06.04.2022 ja lõppes 08.05.2022. Kokku õnnestus autoril saada 61 vastatud ankeeti. Autor on süstemaatiliselt värskendanud oma postitusi ning saatnud kirju erinevatesse Eesti ettevõtetesse, paraku aga ei leidnud kõik inimesed aega autori küsimustikule vastamiseks. MS Exceli tarkvara abil töötles autor ümber küsimustiku vastuseid ja täidetud tabel on välja toodud lisa 2.

2.2. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu tulemuste analüüs

Uuringu küsimustikule vastas kokku 61 inimest. 39,3% (24 vastajat) neist olid pearaamatupidajad, 41% (25 vastajat) inimest raamatupidajad ja 4,9% (3 vastajat) raamatupidaja assistendid. Kokku võttis uuringust osa 52 majandusarvestuse eriala spetsialisti. (Lisa 2) Lisaks eelnevalt väljatoodud elukutsetele võtsid uuringust osa ka raamatupidamisbüroo juht ning omanik, audiitor, ettevõtte juht, liiklusdirektor ja raamatupidamise tarkvara programmeerija. Uuringus osales protsentuaalselt 91,8% (56 vastajat) naisi ja 8,2% (5 vastajat) mehi. (Lisa 1, vastus küsimusele 1) Vaadates vanuse parameetrit, siis Eesti ettevõtetes töötab 28,8% (15 vastajat) raamatupidajaid vanusevahemikus 26-35 aastat. Teine suurim vanusevahemik raamatupidajate seas on 46-55 aastat ja moodustab 26,9% (14 vastajat). (Lisa 3) Uuringu käigus selgus, et enamik vastajatest töötavad erasektori ettevõtetes ehk umbes 80% (49 vastajat) vastanutest. Ligikaudu 20% töötavad erinevates riigiettevõtetes ja neid on väiksem osakaal vastajate arvust ehk 12 vastajat. (Lisa 4)

On selgelt näha, et avaliku sektori ehk riigiettevõtete töötajate arv on kõige suurem moodustades ligikaudu 250 inimest ja rohkem, ning see on arusaadav, kuna tegemist on riigiettevõttega. Erasektori puhul jääb kõige levinum töötajate arv on vahemikku 1-9 inimest eraettevõtetes, mis

moodustab 36% (22 vastajat) vastanutest. (vt Joonis 2) Saadud andmete järgi töötavad 21,2% (11 vastajat) raamatupidajat riigiettevõtetes ja 78,8% (41 vastajat) raamatupidajat eraettevõtetes. (Lisa 5)

Joonis 2. Uuringus osalejate arv absoluutarvudes ettevõtte sektori ja töötajate arvu järgi
Allikas: autori poolt koostatud MS Excel abil, aluseks uuringu tulemused

Autor oli huvitatud ka küsimusest, kuidas ja mis tüüpi ettevõtetes töötavad Eesti raamatupidajad, selleks, et paremini aru saada, kuidas on raamatupidamistöö ettevõtete siseselt jaotatud. Vähem kui pool raamatupidajatest ehk 44% (23 vastajat) töötab ettevõtetes, mis osutavad raamatupidamisteenuseid. Teisel kohal, ligikaudu 27%, on raamatupidajad, kes töötavad ettevõtetes, kus on olemas raamatupidamis- või finantsosakond. Kolmandal kohal, moodustades 13%, on raamatupidajad, kes on ainsad raamatupidajad oma ettevõttes. (Lisa 6)

Rohkem kui pool ehk 56% (29 vastajat) raamatupidajatest kinnitasid, et nemad on ainsad finantsvaldkonna töötajad oma organisatsioonis. 44% (23 vastajat) vastanud raamatupidajatest töötavad ettevõtetes, kus on olemas ka teised finantsvaldkonna töötajad nagu näiteks finantsjuht, kontrolör, finantsanalüütik, analüütik, finantsspetsialist, finantsist, ökonomist. (Lisa 7) Ergo Ottonson on oma magistritöös jõudnud seisukohale, et majandusarvestuse spetsialisti rolli ettevõttes võib mõjutada ka see, kas ta on ettevõttes ainuke finantsvaldkonna töötaja või peale tema on ka teisi. Juhul, kui ettevõttes on teisi finantsvaldkonna töötajaid, ei pea raamatupidaja puutuma nii palju kokku juhtimisarvestuse või juhtkonna otsuste langetamist toetavate tegevustega. (Ottonson 2015)

Andmed näitasid, et 61% (32 vastajat) küsitlusele vastanud raamatupidajatest olid kõrgharitud. Kõige suurem osakaal, 32% (17 vastajat) vastajatest olid omandanud magistrikraadi ja 29% (15

vastajat) bakalaureusekraadiga. Uuringust ei võtnud osa mitte ükski doktorikraadiga raamatupidaja. Rakenduskõrgharitud raamatupidajaid oli 21% (11 vastajat) raamatupidajatest ja 16% (8 vastajat) kutsekeskhariduse- või keskeriharidusega. Autor oli üllatunud, et ühe pearaamatupidaja haridustase oli alla alghariduse. (vt Tabel 2) Umbes 83% (43 vastajat) raamatupidajatest olid nõus, et nende haridus on majandusarvestusalane. (Lisa 8)

Tabel 2. Raamatupidajate haridustase ja ametikoha jaotatavus protsentuaalselt

Haridustase	Pearaamatupidaja	Raamatupidaja	Raamatupidaja assistent	Kokku
Alla alghariduse	2%	-	-	2%
Kõrgharidus: bakalaureusekraad	15%	12%	2%	29%
Kõrgharidus: magistrikraad	19%	13%	-	32%
Kutsekeskharidus/keskeriharidus	2%	12%	2%	16%
Rakenduskõrgharidus	7%	12%	2%	21%
Kokku	45%	49%	6%	100%

Tabel 2. Allikas: autori poolt koostatud

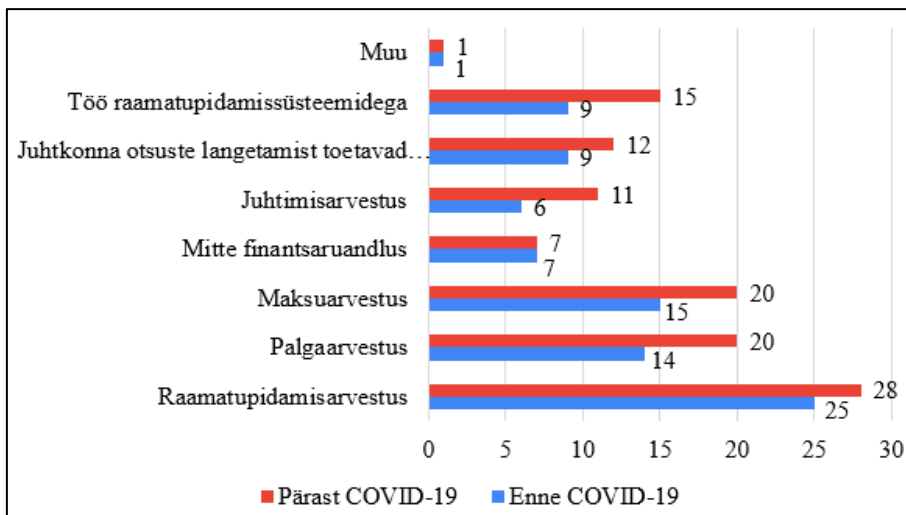
Tuli välja, et Eesti ettevõtetes on umbes 40%-l (21 vastajat) raamatupidajatest tööstaaž majandusarvestuse valdkonnas 21 aastat ja rohkem, mis on tegelikult väga pikaajaline töökogemus. Päris paljudel vastajatel, 21%-l (11 vastajat) oli töökogemus vahemikus 1-5 aastat. 15% (8 vastajat) vastanutest olid töökogemusega 6-10 aastat. (Lisa 9) *Gavrilova* on rõhutanud, et Eesti ettevõtjad soovivad peamiselt seda, et noortel majandusarvestuse eriala spetsialistidel oleks 1-3 aastat töökogemust raamatupidajana. Samuti hindavad paljud ettevõtjad noori, kes on finantsvaldkonnas eelnevalt praktikat saanud. Sellised noored spetsialistid, kes on praktikakogemust saanud, hakkavad kiiremini tööülesannetesse süvenema ning raamatupidamistarkvarades toimuvates protsessides kiiremini orienteeruma. (Gavrilova 2017) *Ottonson*-i uuring kinnitab, et suuremal osal raamatupidajatest on olemas vastav töökogemus ja haridustase, mida kutse taotlemisel nõutakse. (Ottonson 2015) Näiteks on *Gavrilova* oma uuringu käigus välja selgitanud seda, et Eesti ettevõtted väärtustavad raamatupidajates kõrgelt järgmisi

iseloomujooni: kohusetundlikkust, usaldusväärust ja distsiplineeritust. Autori arvates ei ole kõik noored spetsialistid võimelised omalt poolt tööandjale selliseid omadusi tagama, mis on tingitud nende vähesest elu- ja töökogemusest. Lisaks on *Gavrilova* uuringust näha seda, et raamatupidaja elukutsega seotud oskuste hulgas peavad tööandjad kõige tähtsamateks pideva õppimise oskust, enesemotiveerimise oskust, korrektsete e-kirjade koostamise oskust, suhtlemisoskust, eesti keele valdamist nõutud tasemel ning Exceli tarkvara kasutamise oskust. (Gavrilova 2017)

Kõik eelnimetatud tulemused viitavad sellele, et Eesti ettevõtetes töötab palju haritud ja kogunud spetsialiste. Eesti raamatupidajate haridustase on tõesti väga kõrgel tasemel, mida ka väärtustavad kaasaegsed juhid ning ettevõtjad. Majandusarvestuse valdkonnas haritud spetsialist koos oma teadmiste ja vaadetega muutub pigem usaldusväärseks partneriks. Paljud raamatupidajad töötavad era mikroettevõtetes, kus osutavad raamatupidamiteenuseid erinevatele klientidele. Lisaks on palju avaliku sektori raamatupidajaid, kes teevad oma tööd riigiettevõtete raamatupidamis- või finantsosakondades. Kõige vähem oli raamatupidajaid, kes töötavad ettevõtetes ühe ainukese raamatupidajana. Põhjuseks võib olla see, et raamatupidamise töömahtu on mugavam ja lihtsam jagada mitme spetsialisti vahel, mis tagab ettevõttes tõhusamat töötempot.

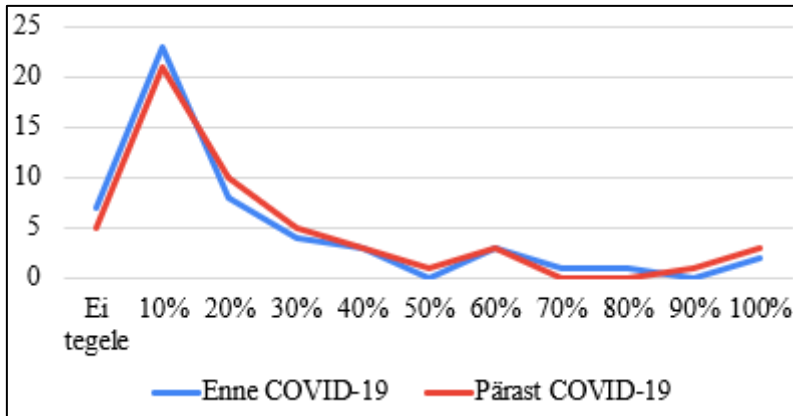
2.2.1 Raamatupidaja rolli muutuse uuringu tulemused enne ja pärast pandeemiat

Küsimustikuga soovis autor uurida seda, kas raamatupidajate roll Eesti ettevõtetes on muutunud pandeemia ajal ja kui on, siis kuidas. Selleks oli vaja teada saada, millised olid raamatupidajate sagedasemad tööülesanded, millega nad peamiselt puutusid kokku enne COVID-19 pandeemiat ja millistega puutuvad kokku pärast seda. Uuringu tulemustest selgus, et pandeemia tulekuga on raamatupidajate tööülesannete maht kasvanud arvuliselt 86 tööülesande pealt 114 tööülesandeni. Tööülesannete maht on kokku kasvanud ligikaudu 33% võrra. Tööülesannete hulgas toimus suurim kasv juhtimisarvestuses, moodustades peaaegu 83%. Teine suurim kasv tööülesannetes umbes 67% näol on seotud tööga raamatupidamissüsteemides. Kolmandat suuremat kasvuprotsenti 43% ulatuses moodustab palgaarvestus. (vt Joonis 3) Näiteks selgus *Ottonson*-i uuringu käigus asjaolu, et raamatupidajad, kes töötavad Eesti ettevõtetes, täidavad tegelikult samu raamatupidamisalaseid tööülesanded, mida täidetakse ka mujal maailmas. (Ottonson 2015) Tööülesannete arvu kasv viitab sellele, et raamatupidaja roll on pandeemia tekkimisega muutunud Eesti ettevõtetes tähtsamaks ja mahukamaks.

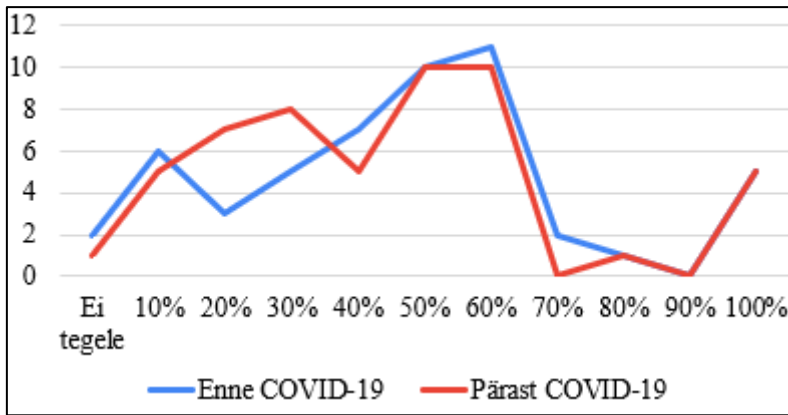
Joonis 3. Raamatupidajate tööülesannete jaotatavus enne ja pärast pandeemiat
Allikas: autori poolt koostatud MS Excel abil, aluseks uuringu tulemused

Küsitluse käigus on autor uurinud seda, kui suure osa tööajast kuulus igale konkreetsele tööülesandele enne ja pärast pandeemiat. Tulemused näitasid, et erinevate ülesannete täitmiseks kuluv aeg ei ole pandeemia tekkimisega oluliselt muutunud. Näiteks ei ole pandeemia mõjutanud maksuarvestuse tööülesannetele kuluvat aega. (vt Joonis 4)

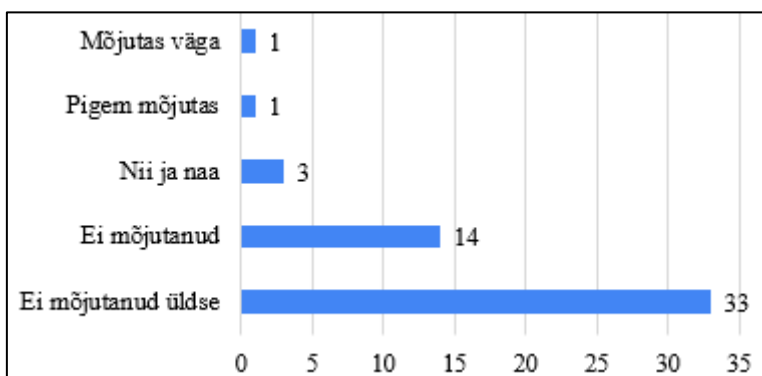
Joonis 4 Maksuarvestus ülesannele kuuluv aeg enne ja pärast pandeemiat
Allikas: autori poolt koostatud MS Excel abil, aluseks uuringu tulemused

Raamatupidamisarvestuse tööülesanded hakkasid rohkem aega nõudma. (vt Joonis 5)
Raamatupidamisarvestuse hulka kuuluvad järgmised tegevused: alg- ja koondokumentide koostamine ning töötlemine, käibe- ja põhivara arvestus ja nii edasi. Autor oletab, et põhjuseks võib olla mõnede ettevõtjate ja juhtkonna aeglane reaktsioon COVID-19 pandeemiaga kaasnenud muutustele.

Joonis 5. Raamatupidamisarvestus ülesannele kuuluv aeg enne ja pärast pandeemiat
Allikas: autori poolt koostatud MS Excel abil, aluseks uuringu tulemused

46% (24 vastajat) raamatupidajatest arvavad, et pandeemia tekkimine ei ole üldse mõjutanud ülesannete täitmise õigeaegsust töökohal. Antud näitaja on väga positiivse kontekstiga, kuna autori arvamusel ei ole pandeemia ajal paljud ettevõtted ja ettevõtjad osanud kiiresti reageerida muutustele. Ligikaudu 4% (2 vastajat) raamatupidajatest andsid vastuse, et pandeemia tekkimine mõjutas ülesannete täitmise õigeaegsust väga. (Lisa 10) See tähendab, et on ikka raamatupidajaid, kelle töö täitmise kiirus on muutunud halvemaks. Tööülesannete õigeaegset täitmist jälgib reeglina ettevõtte juhtkond, kuid pandeemia olukorras ei olnud ettevõtjatel füüsilist võimalust kontrollida, kuidas ja millises tempos teevad raamatupidajad oma tööd kaugtöö ajal. Tulemused näitavad, et olukorrale vaatamata on raamatupidajad Eesti ettevõtetes vastutustundlikud spetsialistid, kes oskavad oma aega planeerida ja oma tööülesandeid õigeaegselt täita. Kui rääkida muutustest tööülesannete sisus, siis 38% (20 vastajat) raamatupidajatest väidavad, et pandeemia tekkimine ei ole üldse mõjutanud nende tööülesannete sisu. Samas 17% (9 vastajat) raamatupidajatest on arvamusel, et pandeemia olukord on, kas väga või pigem mõjutanud nende tööülesannete sisu. (Lisa 11)

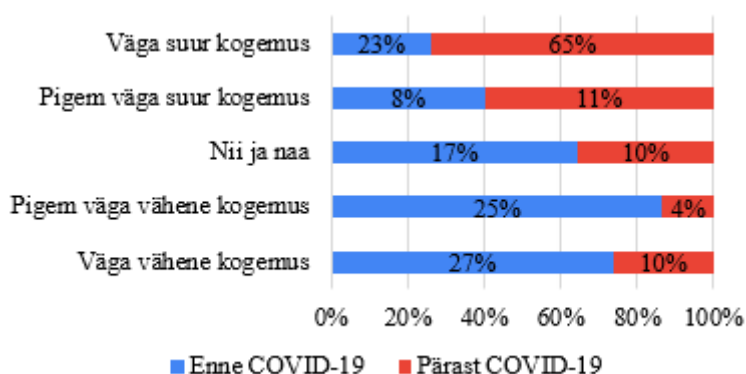

Joonis 6. Raamatupidajate hinnang pandeemia saabumise mõjule tööülesannete kvaliteedile
Allikas: autori poolt koostatud MS Excel abil, aluseks uuringu tulemused

Näiteks 47 vastajat ehk umbes 90% raamatupidajatest on kindel, et pandeemia situatsioon ei ole mõjutanud tööülesannete täitmise kvaliteeti. (vt Joonis 6)

Autor on oma küsimustikku sisestanud väiteid, mille puhul on võimalik valikvastuseid valida. Raamatupidajad pidid andma oma hinnangut erinevatele väidetele viiepalliskaalal. Antud lähenemise eesmärk on saada paremini aru sellest, kuidas on pandeemia tekkimine muutnud raamatupidaja rolli Eesti ettevõtetes. Lisas 12 on välja toodud raamatupidajate hinnangud erinevatele väidetele, mis on seotud pandeemia mõjuga Eesti ettevõtetele ning sellele, kas pandeemia perioodil on toimunud muutusi raamatupidaja rollis. Tabel näitab, et raamatupidajad ei ole nõus väitega, et pandeemia tulek on muutunud raamatupidajate igapäevast korda Eesti ettevõtetes, sest keskmine väärtus eelnimetatud väitel on 2,82. Väärtus asub vahemikus „Pigem ei ole nõus“ – „Nii ja naa“, kuid viiepalliskaalal on see nihkunud väärtusele „Nii ja naa“. Lisaks ei ole raamatupidajad nõus, et pandeemia ajal oli suurem vajadus õppida ja jälgida pidevalt uudiseid majandusarvestuse töövaldkonnas. Keskmiseks väärtuseks väitel on 2,57 ja see asub vahemikus „Pigem ei ole nõus“ - „Nii ja naa“. See tähendab, et vajadus õppida ja jälgida uudiseid pandeemia ajal on „Nii ja naa“. Autori arvates pidi pandeemia olukorra tekkimine mõjutama raamatupidajate tööaega ehk ületunnitöö tegemist. Samas keskmine hinnang väitele „pandeemia ajal pidi ületunnitööd tegema“ on 2,32, mis näitab, et raamatupidajad ei ole ületunnitöö tegemise väitega lõpuni nõus. (Lisa 13)

Autor on saanud väga huvitavaid andmed selle kohta, et raamatupidajate kaugtöö või kodukontori kogemuse tase on märkimisväärselt kasvanud pandeemia ajal. (vt Joonis 7)

Joonis 7. Raamatupidajate hinnang kaugtöö või kodukontori kogemustasele enne ja pärast COVID-19

Allikas: autori poolt koostatud MS Excel abil, aluseks uuringu tulemused

Joonis 7 näitab seda, kuidas pandeemia tekkimine on kujundanud raamatupidajate teadmisi ja kogemusi kaugtöö tegemisel või teiste sõnadega kodukontori kogemuse astet. Kui enne pandeemiat oli kodukontori kogemuse aste 27%-l raamatupidajatest väga väike, siis pärast pandeemiat on see muutunud väga suureks kogemuseks 65% näol. On näha, et pandeemia tekkimine tõi endaga kaasa positiivseid muutusi raamatupidaja rollis, kuna tänapäeva raamatupidajad oskavad olla kasulikud Eesti ettevõtetele isegi siis, kui nad ei viibi füüsiliselt töökohal.

Viimaks soovis autor uurida seda, millised raamatupidamisprogramme kasutasid Eesti ettevõtetes töötavad raamatupidajad enne pandeemiat ning milliseid pärast. Raamatupidamistarkvarade valik on Eesti turul väga suur ja mitmekesine. Iga ettevõtja või raamatupidaja ise valib, milline raamatupidamistarkvara sobib tema jaoks kõige paremini. Eesti on tehnoloogia valdkonnas väga tugev ning arenevas maailmas selles osas üks juhtivaid riike. Enne pandeemia olukorda kasutas 41% (25 vastajat) Merit Aktiva ja 33% (20 vastajat) Merit Palk majandusarvestuse tarkvara, seda paljude Eesti turul pakutavate raamatupidamisprogrammide hulgast. Küsitluse tulemused näitasid seda, et Merit Aktiva on üsna populaarne ja hea mainega raamatupidamistarkvara Eestis. Ligikaudu 36% ehk 22 vastajat leidsid, et Standard Books on samuti hea raamatupidamistarkvara raamatupidaja tööülesannete täitmiseks. Mõlemad programmid, nii Merit Aktiva kui ka Merit Palk, on ühe ja sama Eesti ettevõtte arendus. 24,6% (15 vastajat) vastasid, et peamiselt kasutasid nad Directot enne pandeemia olukorra tekkimist. Pärast pandeemiat langes eelnimetatud näitaja 1,6% võrra ehk 1 inimese võrra, moodustades kokku 23% vastajatest. *Gavrilova 2017.* aasta bakalaureusetöö raames läbi viidud uuring näitas, et Merit, Standard Books ja Directo on raamatupidamistarkvarade seas kõige populaarsemad. (Gavrilova 2017)

Pandeemia saabumisega on Eesti raamatupidajad avastanud enda jaoks teisi raamatupidamistarkvarasid nagu Banqup, Discoverer, IFS. Kindlasti oli ka raamatupidamistarkvarasid, millest raamatupidajad on loobunud, nagu näiteks Axapta ja Envoice raamatupidamisprogrammid. (Lisa 2) See on arusaadav, sest raamatupidamistarkvarade loojad ja arendajad ei olnud pandeemia tekkimiseks valmis ning puutusid kokku ettevõtete nõudmiste surve suurenemisega, sest juurdepääs raamatupidamistarkvaradele pidi olema tagatud erinevate tööstusharude ettevõtetes raamatupidajatele kodukontorites kaugtöö tegemiseks.

2.3 Uuringu tulemuste arutelu ja järeldused

Eelmises peatükis on autor analüüsinud uuringu käigus saadud andmeid ja tulemusi. Peatükis 2.3 soovib autor anda oma hinnangu raamatupidaja rolli muutusele Eesti ettevõtetes pandeemia ajal. Uuringust selgus, et raamatupidajate roll on Eesti ettevõtetes pandeemia ajal tõesti muutunud. Mõned muutused jäid võib-olla märkamata. Kindlasti on nähtav see, et raamatupidajad Eestis on kõrgelt hinnatud, sest pandeemia ajal ei pidanud majandusarvestuse eriala spetsialistid ületunnitööd tegema. Erasektori raamatupidamisteenuste ettevõtted nagu raamatupidamisbürood on loonud oma raamatupidajatele kõiki tingimusi kaugtöö tegemiseks. Loodud tingimuste all peab autor silmas tööks vajalikke seadmete paigaldamist ning töötajate koolitamist, mis nõuab tegelikult ettevõtja poolt suurt rahalist panust. Lisaks rahalisele panusele nõuab raamatupidaja töötamine kodukontoris suurt usaldust ettevõtja poolt, sest enamus raamatupidaja tööst on seotud konfidentsiaalse finantsalase informatsiooni töötlemisega. Eelnevalt öeldu viitab sellele, et vaatamata sellele, mis tüüpi või suurusega ettevõttes raamatupidaja tegutseb, usaldab ettevõtja majandusarvestuse ala spetsialiste nagu äripartnereid ja on igati valmis neid toetama.

Raamatupidajate tööülesannete sisu ei ole pandeemia tekkimise tulemusel eriti muutunud. Autor on seisukohal, et Eesti ettevõtetes on töö väga hästi delegeeritud erinevatele töötajatele. Selline töö jaotamise poliitika näeb ette võrdsust, sest kõik tööülesanded on jagatud ning, lisaks, oluline on ka see, et mitte keegi töötajatest ei pea muretsema sellepärast, et üks või teine tööülesanne jääb märkamata või tegemata.

Autor arvab, et tööülesannete võrdne jagamine ei mõjuta ka tööülesannete täitmise õigeaegsust või kvaliteeti, mida näitasid autori uuringu käigus saadud andmed. Võib eeldada, et ülesannete õigeaegne ja kvaliteetne täitmine ka pandeemia situatsioonis on seotud sellega, et Eesti ettevõtetes töötavad spetsialistid, kelle töökogemus on rohkem kui 21 aastat ja tööstaaž mängib olulist rolli tööülesannete täitmisel. Raamatupidajad tõestasid kõikidele ehk nii endale kui ka ettevõtetele ning riigile, et vaatamata COVID-19 pandeemiale võivad ettevõtted ja riik neid usaldada ning truuks partneriks pidada. Autor märgib, et paraku ei ole raamatupidaja elukutse muutunud noorte seas atraktiivsemaks. Sellele viitavad küsimustikust kõige suurema osakaaluga osalejate vanuse kategooria ja maailma uuringud. Raamatupidaja tööülesannete täitmine nõuab väga head keskendumisvõimet, tähelepanu ja vastutustunnet. Üksikutele on sellised iseloomujooned kaasa antud, paljudel on pigem tarvis neid omadusi endas arendada terve elu vältel. Antud informatsioon viitab sellele, et ühel hetkel tulevikus tekib era- ja avaliku sektori ettevõtetel suur nõudlus usaldusväärsete ja kogunud majandusarvestuse ala spetsialistide vastu. Haridusasutused peavad omalt poolt rohkem panustama sellesse, et muuta raamatupidaja elukutse populaarsemaks,

ennekõike uute infosüsteemide arendamisega. Saadud uuringu käigus teadmised muudavad järkjärgult tänapäeva raamatupidajate rolli ja tähtsuse taset nii Eesti kui ka maailma erinevate sektorite ettevõtetes.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, kas pandeemia tekkimine on mõjutanud raamatupidaja rolli Eesti ettevõtetes ja milles need muutused seisnevad. Eesmärgini jõudmiseks püstitas autor kolm uurimisküsimust, mis leidsid konkreetseid vastuseid lõputöö kirjutamise käigus.

Esimene bakalaureusetöö peatükk kirjeldas üldiselt raamatupidaja ameti mõistet ja rolli. Esines mitu arvamust, et raamatupidaja roll on muutunud „ubade loendurist” äripartneriks. Raamatupidaja elukutse ei seisa kohal ja on pidevas arengus, mis viitab sellele, et raamatupidaja roll ettevõtetes areneb koos elukutses toimuvate muudatustega. Raamatupidaja rolli muutuse peamised käivitajad enne pandeemiat kattusid osaliselt muutustega, mis toimusid raamatupidajate eludes pandeemia tekkimisel. Tehnoloogiaid ja uuendusi, mida ettevõtted lükkasid edasi, sundis COVID-19 viirus kiiresti kasutusele võtma.

Pandeemia tulek on tõhusalt mõjutanud maailma ja selle ökonomikat. COVID-19 muutis era- ja avaliku sektori ettevõtete tuleviku tundmatuseks, külvates ja süvendades jätkuvat paanikat. Mõned ettevõtted on valinud jõhkra vallandamise suuna. Inimesed on oma töökohti kaotanud, sest paljud ettevõtted ei saanud töötamise võimalust pakkuda. Mõningaid nendest töökohtadest ei pruugita ettevõtete sulgemise tõttu kunagi taastada. Paanikasse süveneda ei tohi ja autorile tundus, et kõik raamatupidajad Eesti ettevõtetes teadsid seda.

Teise bakalaureusetöö peatükist tuli välja, et raamatupidajad on pandeemia tulekut päris rahulikult vastu võetud, sest raamatupidajate arvamusel ei mõjutanud pandeemia olukord töö täitmise õigeaegsust, töö kvaliteedi taset ega isegi töö sisu. Küsitlusest saadud andmed näitasid, et tegelikult hakkasid raamatupidajad tegelema suurema tööülesannete arvuga, kuid see ei toonud endaga kaasa ületundide tegemist. Isolatsiooni režiim on toonud kaasa tööstusharude ja kontorite ajutise sulgemise paljudes riikides. Need töötajad, kelle tööandjatel oli võimalus pakkuda kaugtööd, läksid selle peale üle. Kodukontori või kaugtöö kogemuse aste on märkimisväärselt muutunud ning see muutus tõstis ettevõtete ja raamatupidajate vahelise usalduse uuele tasemele. Raamatupidajad näitasid, et vaatamata muutustele oskavad majandusarvestuse ala spetsialistid oma tööaega õigesti planeerida, organiseerides tööd kodukontorites iseseisvalt. See omakorda näitas ettevõtetele, et raamatupidaja muutub jooksul spetsialistiks, keda saab usaldada ja kellelt on

võimalik alati küsida nõu, sest raamatupidaja rolli muutus jätkub ja keegi ei tea, milliseid muutusi endaga tulevik kaasa toob.

SUMMARY

CHANGE IN THE ROLE OF ACCOUNTANT IN ESTONIAN COMPANIES DURING THE PANDEMIC

Jana Arno

The arrival of the pandemic was unexpected for the whole world. COVID-19 has affected different areas of everyone's life, including the accountant profession. At the moment, it has not yet been studied whether the pandemic influenced the changes of the role of the accountant in enterprises and how these changes influenced the accounting profession. The current research provides detailed information on how the role of the accountant has changed with the advent of the pandemic in Estonian companies.

The aim of this bachelor's thesis is to define what changes have taken place in the role of an accountant in the world during the pandemic, as well as in Estonian companies. To achieve these goals, the author has compiled several research questions:

- 1) How has the role of an accountant changed during the global pandemic?
- 2) Has the role of an accountant changed during the pandemic in Estonian companies?
- 3) How has the role of an accountant changed in Estonian companies during the pandemic?

To answer the questions raised, the author studied the latest scientific literature and conducted a survey among accounting specialists in Estonian private and public sector enterprises.

The thesis consists of two parts: theoretical and practical. In the first part, the author examines in detail the modern concept of an accountant and his role. The author also explores the changes in key factors in the role of an accountant before the pandemic, the arrival of the pandemic itself, and changes in the life of an accountant during the pandemic. The second part includes a description of the research methodology, an analysis of the results of the changing role of the accountant in Estonian companies, and a comparison of the research results before and after the pandemic. Author draws general conclusions and the ones based on the results obtained during the study.

The results of the research showed that the role of accountants did during the pandemic. These changes included, for example, the adoption of new technologies for telecommuting, in which

firms trusted accountants with remote access to confidential financial information. The accountants also showed the companies that, despite all the difficulties, they know to allocate their time and effort to complete their work tasks in a timely manner. In Estonian companies, the role of accountants has changed as the variety of work tasks during the pandemic has changed as well. Accounting professionals continued their job well despite the difficult situation of the emergence of COVID-19, which further influenced the role of accountants in various companies.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Alao, B., Lukman G, O. (2021). Coronavirus Pandemic and Business Disruption: The Consideration of Accounting Roles in Business Revival. Kättesaadav: <http://ijeais.org/wp-content/uploads/2020/5/IJAMR200514.pdf>
- Association of Chartered Certified Accountants. (2016). Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills
- BDO USA (2020) COVID-19'S IMPACT ON ACCOUNTING OPERATIONS – IMMEDIATE ACTIONS TO TAKE. Kättesaadav: <https://www.bdo.com/insights/business-financial-advisory/business-services-outsourcing/covid-19s-impact-on-accounting-operations-immediat>
- Blondeel, M. (2020). COVID-19 and the climate–energy nexus, European Policy Brief 61. Kättesaadav: <http://aei.pitt.edu/103693/1/EPB61.pdf>
- Byrne, S., Pierce, B. (2007). Towards a More Comprehensive Understanding of the Roles of Management Accountants. Kättesaadav: <https://doi.org/10.1080/09638180701507114>
- Diaconu, P. (2007). Impact of Globalization on International Accounting Harmonization Kättesaadav: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=958478
- Gavrilova, V. (2017). Kaasaegse raamatupidaja profiil tööandjate pilgu läbi. (Bakalaureuse töö) TalTech-i majandusteaduskond, Tallinn, Eesti
- Holman, M. (2020). COVID-19 Pandemic Accelerates Digital Transformation Strategies for Accounting Firms. Kättesaadav: <https://www.cpapracticeadvisor.com/accounting-audit/news/21153201/covid19-pandemic-accelerates-digital-transformation-strategies-for-accounting-firms>
- Hood, T., Stine, J. (2021). How Covid Changed the Accounting Profession for Good Kättesaadav: <https://www.cpapracticeadvisor.com/accounting-audit/news/21216180/how-covid-changed-the-accounting-profession-for-good>
- Islam, M. A. (2017). International Federation of accountants Future of Accounting Profession: Three Major Changes and Implications for Teaching and Research. Kättesaadav: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/preparing-future-ready-professionals/discussion/future-accounting-profession-three-major-changes-and-implications-teaching-and-research>
- Jabin, S. (2021). The Impact of COVID- 19 on the Accounting Profession in Bangladesh Kättesaadav: <https://www.koreascience.or.kr/article/JAKO202119453005142.pdf>

- Järvenpää, M. (2007). Making business partners: A case study on how management accounting culture has changed. Kättesaadav: <https://doi.org/10.1080/09638180701265903>
- Krõlova, A. (2021). COVID-19 mõju raamatupidaja igapäevasele tegevusele. (Bakalaureusetöö) TalTech-i majandusteaduskond, Tallinn, Eesti
- Lambert, C., Sponem, S. (2011). Roles, Authority and Involvement of the Management Accounting Function: A Multiple Case-study Perspective Kättesaadav: <https://doi.org/10.1080/09638180.2011.629415>
- Laroche, F. (2022). The effect of COVID-19 on long-distance transport services in France. Kättesaadav: <https://doi.org/10.1111/rsp3.12534>
- Lesi, H. (2020). The Influence of Information Technology Covid19 Plague Against Financial Statements and Business Practices. Kättesaadav: <https://www.ilomata.org/index.php/ijtc/article/view/117/61>
- Msadek, S., Fortin, H. (2016). A Global Perspective on the Accountancy Profession. Kättesaadav: <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2016/04/26/a-global-perspective-on-the-accountancy-profession>
- Ottinson, E. (2015). Raamatupidaja roll Eesti ettevõtetes. (Magistritöö) TalTech-i majandusteaduskond, Tallinn, Eesti
- Paulsson, G. (2012) The Role of Management Accountants in New Public Management. Kättesaadav: <https://doi.org/10.1111/j.1468-0408.2012.00552.x>
- Peterson, J. (2022). The future of external audit: Issues and questions. Kättesaadav: <https://doi.org/10.1111/ijau.12267>
- PricewaterhouseCoopers (2021) Hopes and fears 2021. Kättesaadav: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/upskilling/hopes-and-fears.html>
- Pärl, Ü., (2005). Arvestussüsteemi roll infoajastu organisatsioonis. Raamatupidamisuudised nr 6. Kättesaadav: <https://www.rmp.ee/uudised/uldmajandus/raamatupidamisuudised-nr-6-2005-2005-11-01>
- Rattiner, J. H. (2020). Rattiner's Secrets of Financial Planning: From Running Your Practice to Optimizing Your Client's Experience.
- Robalo, R., Costa, A.P. (2017). The roles of accountants in a medium-sized company. Kättesaadav: <https://www.elsevier.es/en-revista-tekhne-review-applied-management-350-pdf-S1645991117300075>
- Robalo, R., Ribeiro, J. (2015). Analysing the Construction of Management Accountants 'Business Partner' Role: A Processual Perspective. Portuguese Journal of Accounting and Management, 17, pp. 9-40

- Sangster, A., Stoner, G., & Flood, B. (2020). Insights into accounting education in a COVID-19 world. *Accounting Education* Kättesaadav: <https://doi.org/10.1080/09639284.2020.1808487>
- Shaw, R., Kim, Y.K., Hua, J. (2020). Governance, technology and citizen behavior in pandemic: Lessons from COVID-19 in East Asia Kättesaadav: <https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2020.100090>
- The World Bank (2021) How COVID-19 is Affecting Companies Around the World. Kättesaadav: <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2021/02/17/how-covid-19is-affecting-companies-around-the-world>
- University of Potomac (2022). WHAT DOES AN ACCOUNTANT DO? ROLES, RESPONSIBILITIES, SKILLS TO MASTER Kättesaadav: <https://potomac.edu/accountant-roles-responsibilities-skills/>
- Venter, E.R., Gordon, E.A., Street, D.L. (2018). The role of accounting and the accountancy profession in economic development: A research agenda. Kättesaadav: <https://doi.org/10.1111/jifm.12080>
- Weick, K.E (1983). American Accounting Association. Stress in Accounting Systems. *The Accounting Review* Vol. 58, No. 2 (Apr., 1983), pp. 350-369 (20 pages) Kättesaadav: <https://www.jstor.org/stable/246841?seq=11>
- World Economic Forum (2020). The Future of Jobs Report 2020 Kättesaadav: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

LISAD

Lisa 1. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu küsimused

Hea vastaja!

Olen Tallinna Tehnikaülikooli majandusteadusonna äriduse õppekava viimase ehk kolmanda kursuse tudeng Jana Arno. Viin läbi küsitlust seoses bakalaureusetöö kirjutamisega teemale "Raamatupidaja rolli muutus Eesti ettevõtetes pandeemia ajal". Uuringu eesmärgiks on välja selgitada, kuidas on muutunud raamatupidaja roll pandeemia tulekuga Eesti ettevõtetes.

Küsimustikust ootan osa võtma raamatupidaja assistente, raamatupidajaid ja pearaamatupidajaid.

Ankeedile vastamine on täiesti anonüümne ning võtab aega maksimaalselt 5 minutit.

Küsimuste korral võtke minuga ühendust arnojana1@gmail.com

Suur tänu kõikidele vastajatele!

Taustaküsimused:

1) Teie sugu:

- a) naine
- b) mees

2) Teie vanus:

- a) alla 25 aasta
- b) 26-35 aastat
- c) 36-45 aastat
- d) 46-55 aastat
- e) üle 55 aasta

3) Kas Te töötate riigi- või eraettevõttes?

- a) Töötan riigiettevõttes
- b) Töötan eraettevõttes

Lisa 1 järg

4) Valige üks alljärgnevatest väidetest:

- a) Töötan ettevõttes, mis osutab raamatupidamisteenuseid
- b) Töötan ettevõttes raamatupidajana, kus on olemas raamatupidamis-/finantsosakond
- c) Osutan raamatupidamisteenuseid iseseisvalt mitmele ettevõttele
- d) Töötan ettevõttes ühe ainukese raamatupidajana
- e) Töötan ettevõttes, kus on mitte rohkem kui 4 raamatupidajat
- f) Muu

5) Kui suur on Teie ettevõtte?

- a) 1-9 inimest
- b) 10-49 inimest
- c) 50-249 inimest
- d) 250 inimest ja rohkem

6) Teie ametikohaks on

- a) Raamatupidaja assistent
- b) Raamatupidaja
- c) Peاراamatupidaja
- d) Muu

7) Kui pikk on Teie töökogemus antud valdkonnas?

- a) Kuni 1 aasta
- b) 1–5 aastat
- c) 6–10 aastat
- d) 11–15 aastat
- e) 16–20 aastat
- f) 21 aastat ja enam

Lisa 1 järg

8) Teie haridustase on

- a) Keskkharidus
- b) Kutsekeskkharidus/keskeriharidus
- c) Rakenduskõrgharidus
- d) Kõrgharidus -> bakalaureusekraad
- e) Kõrgharidus -> magistrikraad
- f) Kõrgharidus -> doktorikraad
- g) Muu

9) Kas Teie haridus on majandusarvestusealane?

- a) Jah
- b) Ei

10) Kas Teie ettevõttes töötab peale Teie veel mõni finantsvaldkonna töötaja (kelle ametikoht on üks alljärgnevaist: finantsjuht, kontrollier, finantsanalüütik, analüütik, finantsspetsialist, finantsist, ökonomist või muu sarnane) ?

- a) Jah
- b) Ei

Küsimused töökorrast enne pandeemiat:

11) Palun hinnake, kui suure osa tööajast olete kulutanud igale konkreetsele tööülesandele enne pandeemiat (protsentuaalselt, ligikaudne hinnang).

- a) Raamatupidamisarvestus
- b) Palgaarvestus
- c) Maksuarvestus
- d) Mitte finantsaruandlus
- e) Juhtimisarvestus
- f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega
- h) Muu

Lisa 1 järg

12) Missuguste tööülesannetega olete kokku puutunud töökohal enne pandeemiat kõige rohkem?

- a) Raamatupidamisarvestus
- b) Palgaarvestus
- c) Maksuarvestus
- d) Mitte finantsaruandlus
- e) Juhtimisarvestus
- f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega
- h) Muu

13) Märkige skaalal, milline oli Teie kaugtöö või kodukontori kogemustase enne pandeemiat.

Valik skaalal: 1- Väga vähene kogemus   2   3   4   5-Väga suur kogemus

14) Millised raamatupidamisprogrammid olete kasutanud oma töös enne pandeemiat?(Valige üks või mitu programmi)

- 1) AccountStudio
- 2) Andmelao lahendused ja Power BI
- 3) Banqup
- 4) Briox
- 5) Columbus Palk ja Personal
- 6) Directo
- 7) E-arveldaja
- 8) Erply
- 9) Finbite arvekeskus
- 10) Fitekin
- 11) Infocloud
- 12) Inv24
- 13) Merit Aktiva
- 14) Merit Palk
- 15) Microsoft Dynamics 365 BC (BCS Itera)
- 16) Microsoft Dynamics 365 BC (Columbus)

Lisa 1 järg

- 17) Microsoft Dynamics 365 BC (Fujitsu)
- 18) NOOM
- 19) Palk365 ja Personal365 (BCS Itera)
- 20) Persona V3
- 21) RAPID
- 22) SAP Business ByDesign
- 23) SimplBooks
- 24) SmartAccounts
- 25) Standard Books
- 26) Standard Books ja Standard ERP
- 27) Standard ERP
- 28) TAAVI Palk
- 29) Taavi Personal
- 30) TAAVI Tarkvara
- 31) Uku
- 32) Muu

Küsimused töökorrast pärast pandeemiat:

15) Märkige skaalal, kuidas pandeemia tulek on mõjutanud Teie ülesannete täitmise õigeaegsust töökohal?

Valik skaalal: 1- Väga vähene kogemus   2   3   4   5-Väga suur kogemus

16) Märkige skaalal, kuidas pandeemia tulek on mõjutanud Teie ülesannete täitmise kvaliteeti töökohal?

Valik skaalal: 1- Ei mõjutanud üldse   2   3   4   5-Mõjutas väga

17) Märkige skaalal, kuidas pandeemia tulek on mõjutanud Teie ülesannete sisu töökohal?

Valik skaalal: 1- Ei mõjutanud üldse   2   3   4   5-Mõjutas väga

Lisa 1 järg

18) Märkige skaalal, kui nõus olete järgmiste väidetega.

	Ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Pandeemia tulek on muutunud minu igapäevast töökorda töökohal.					
Pandeemia tulekul pidin rohkem õppima ja pidevalt jälgima uudiseid minu töövaldkonnas.					
Pandeemia tulekul oli vajadus rohkem konsulteerida kliente otsuste langetamiseks.					
Pandeemia ajal pidin ületunnitööd tegema.					

Autori poolt koostatud

19) Märkige skaalal, milline on Teie kaugtöö või kodukontori kogemustase pärast pandeemiat.

Valik skaalal: 1- Väga vähene kogemus   2   3   4   5-Väga suur kogemus

20) Missuguste tööülesannetega puutute kokku kõige rohkem töökohal pärast pandeemiat?

- a) Raamatupidamisarvestus
- b) Palgaarvestus
- c) Maksuarvestus
- d) Mitte finantsaruandlus
- e) Juhtimisarvestus

Lisa 1 järg

- f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega
- h) Muu

21) Palun hinnake, kui suure osa tööajast olete kulutate praegu igale konkreetsele tööülesandele pärast pandeemiat (protsentuaalselt, ligikaudne hinnang).

- a) Raamatupidamisarvestus
- b) Palgaarvestus
- c) Maksuarvestus
- d) Mitte finantsaruandlus
- e) Juhtimisarvestus
- f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega
- h) Muu

22) Millised raamatupidamisprogrammid kasutate oma töös pärast pandeemiat?(Valige üks või mitu programmi)

- 1) AccountStudio
- 2) Andmelao lahendused ja Power BI
- 3) Banqup
- 4) Briox
- 5) Columbus Palk ja Personal
- 6) Directo
- 7) E-arveldaja
- 8) Erply
- 9) Finbite arvekeskus
- 10) Fitekin
- 11) Infocloud
- 12) Inv24
- 13) Merit Aktiva
- 14) Merit Palk
- 15) Microsoft Dynamics 365 BC (BCS Itera)

Lisa 1 järg

- 16) Microsoft Dynamics 365 BC (Columbus)
- 17) Microsoft Dynamics 365 BC (Fujitsu)
- 18) NOOM
- 19) Palk365 ja Personal365 (BCS Itera)
- 20) Persona V3
- 21) RAPID
- 22) SAP Business ByDesign
- 23) SimplBooks
- 24) SmartAccounts
- 25) Standard Books
- 26) Standard Books ja Standard ERP
- 27) Standard ERP
- 28) TAAVI Palk
- 29) Taavi Personal
- 30) TAAVI Tarkvara
- 31) Uku
- 32) Muu

Lisa 2. Uuringust raamatupidajate arv ametikohtade lõikes

Ametikoht	Raamatupidajate arv täisarvudes	Raamatupidajate arv protsentides osalejate arvust
Pearaamatupidaja	24 vastajat	39,3%
Raamatupidaja	25 vastajat	41%
Raamatupidaja assistent	3 vastajat	4,9%
Kokku	52 vastajat	85,2%

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 3. Raamatupidajate vanusetabel

Ametikoht	Alla 25 aasta	26 - 35 aastat	36 - 45 aastat	46 - 55 aastat	Üle 55 aasta
Pearaamatupidaja	1 vastus	3 vastust	3 vastust	12 vastust	5 vastust
Raamatupidaja	4 vastust	10 vastust	6 vastust	2 vastust	3 vastust
Raamatupidaja assistent	-	2 vastus	-	-	1 vastus
	5 vastust (9,6%)	15 vastust (28,9%)	9 vastust (17,3%)	14 vastust (26,9%)	9 vastust (17,3%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 4. Vastajate arv täisarvudes ja protsentides era- ja riigiettevõtetes

Ettevõte	Vastajate arv täisarvudes ja protsentides
Eraettevõtte	49 vastajat (80%)
Riigiettevõtte	12 vastajat (20%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 5. Raamatupidajate arv täisarvudes ja protsentides era- ja riigiettevõtetes

Ettevõte	Raamatupidajate vastuste arv täisarvudes ja protsentides
Eraettevõte	41 vastust (78,8%)
Riigiettevõte	11 vastust (21,2%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 6. Raamatupidajate vastuste arv ettevõtete tüüpide järgi

Ettevõtte tüüp	Raamatupidajate vastuste arv täisarvudes ja protsentides
Osutan raamatupidamisteenuseid iseseisvalt mitmele ettevõttele	4 vastust (8%)
Töötan ettevõttes raamatupidajana, kus on olemas raamatupidamis-/finantsosakond	14 vastust (27%)
Töötan ettevõttes ühe ainukese raamatupidajana	7 vastust (13%)
Töötan ettevõttes, kus on mitte rohkem kui 4 raamatupidajat	4 vastust (8%)
Töötan ettevõttes, mis osutab raamatupidamisteenuseid	23 vastust (44%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 7. Teiste finantsvaldkonna töötajate olemasolek raamatupidajate ettevõtetes

Teiste finantsvaldkonna töötajate olemasolek	Raamatupidajate vastuste arv täisarvudes ja protsentuaalselt
Teise finantsvaldkonna töötaja on ettevõttes olemas	29 vastust (56%)
Teise finantsvaldkonna töötajat ettevõttes ei ole	23 vastust (44%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 8. Raamatupidajate vastused majandusarvestusalase hariduse kohta

Hariduse kuuluvus	Raamatupidajate vastuste arv täisarvudes ja protsentides
Majandusarvestusalane haridus	43 vastust (83%)
Mitte majandusarvestusalane haridus	9 vastust (17%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 9. Raamatupidajate töökogemustase

Töökogemus	Raamatupidajate vastuste arv täisarvudes ja protsentides
Kuni 1 aasta	1 vastus (2%)
1-5 aastat	11 vastust (21%)
6-10 aastat	8 vastust (15%)
11-15 aastat	7 vastust (14%)
16-20 aastat	4 vastust (8%)
21 aastat ja enam	21 vastust (40%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 10. Pandeemia mõju raamatupidajate tööülesannete täitmise õigeaegsusele

Valik skaalal, kus 1 – Ei mõjutanud üldse ja 5 – Mõjutas väga

1 – Ei mõjutanud üldse	2	3	4	5 – Mõjutas väga
24 vastust (46%)	18 vastust (35%)	8 vastust (15%)	0 vastus	2 vastust (4%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvatud

Lisa 11. Pandeemia mõju raamatupidajate tööülesannete sisule

Valik skaalal, kus 1 – Ei mõjutanud üldse ja 5 – Mõjutas väga

1 – Ei mõjutanud üldse	2	3	4	5 – Mõjutas väga
20 vastust (38%)	14 vastust (27%)	9 vastust (17%)	6 vastust (12%)	3 vastust (6%)

Allikas: autori poolt koostatud ja arvatud

Lisa 12. Raamatupidaja rolli muutuse uuringu küsimuste vastused.

1) Teie sugu:

- a) naine – 56 vastust
- b) mees – 5 vastust

2) Teie vanus:

- a) alla 25 aasta – 5 vastust
- b) 26-35 aastat – 17 vastust
- c) 36-45 aastat – 11 vastust
- d) 46-55 aastat – 17 vastust
- e) üle 55 aasta – 11 vastust

3) Kas Te töötate riigi- või eraettevõttes?

- a) Töötan riigiettevõttes – 12 vastust
- b) Töötan eraettevõttes – 49 vastust

4) Valige üks alljärgnevatest väidetest:

- a) Töötan ettevõttes, mis osutab raamatupidamisteenuseid – 25 vastust
- b) Töötan ettevõttes raamatupidajana, kus on olemas raamatupidamis-/finantsosakond -15 vastust
- c) Osutan raamatupidamisteenuseid iseseisvalt mitmele ettevõttele – 3 vastust
- d) Töötan ettevõttes ühe ainukese raamatupidajana – 8 vastust
- e) Töötan ettevõttes, kus on mitte rohkem kui 4 raamatupidajat – 6 vastust
- f) Muu – 4 vastust

5) Kui suur on Teie ettevõtte?

- a) 1-9 inimest – 22 vastust
- b) 10-49 inimest – 17 vastust
- c) 50-249 inimest – 11 vastust
- d) 250 inimest ja rohkem – 11 vastust

Lisa 12 järg.

6) Teie ametikohaks on

- a) Raamatupidaja assistent – 3 vastust
- b) Raamatupidaja – 25 vastust
- c) Peاراamatupidaja – 24 vastust
- d) Muu – 9 vastust

7) Kui pikk on Teie töökogemus antud valdkonnas?

- a) Kuni 1 aasta – 1 vastus
- b) 1–5 aastat - 13 vastust
- c) 6–10 aastat – 9 vastust
- d) 11–15 aastat – 7 vastust
- e) 16–20 aastat – 6 vastust
- f) 21 aastat ja enam – 25 vastust

8) Teie haridustase on

- a) Keskkharidus – 0 vastust
- b) Kutsekeskkharidus/keskeriharidus – 9 vastust
- c) Rakenduskõrgharidus – 11 vastust
- d) Kõrgharidus -> bakalaureusekraad – 16 vastust
- e) Kõrgharidus -> magistrikraad – 24 vastust
- f) Kõrgharidus -> doktorikraad – 0 vastust
- g) Muu – 1 vastus

9) Kas Teie haridus on majandusarvestusealane?

- a) Jah – 50 vastust
- b) Ei – 11 vastust

Lisa 12 järg.

10) Kas Teie ettevõttes töötab peale Teie veel mõni finantsvaldkonna töötaja (kelle ametikoht on üks alljärgnevaist: finantsjuht, kontrolleri, finantsanalüütik, analüütik, finantsspetsialist, finantsist, ökonomist või muu sarnane) ?

a) Jah – 29 vastust

b) Ei – 32 vastust

11) Palun hinnake, kui suure osa tööajast olete kulutanud igale konkreetsele tööülesandele enne pandeemiat (protsentuaalselt, ligikaudne hinnang).

a) Raamatupidamisarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
4 vastust	8 vastust	5 vastust	8 vastust	9 vastust	11 vastust	13 vastust	1 vastust	1 vastust	0 vastust	7 vastust
t	t	t	t	t	t	t	s	s	t	t

Allikas: autori poolt koostatud

b) Palgaarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
20 vastust	18 vastust	8 vastust	4 vastust	4 vastust	1 vastust	2 vastust	0 vastust	1 vastust	0 vastust	3 vastust
t	t	t	t	t	s	t	t	s	t	t

Allikas: autori poolt koostatud

c) Maksuarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
10 vastust	26 vastust	8 vastust	5 vastust	3 vastust	1 vastust	3 vastust	1 vastust	1 vastust	0 vastust	3 vastust
t	t	t	t	t	s	t	s	s	t	t

Allikas: autori poolt koostatud

Lisa 12 järg.

d) Mitte finantsaruandlus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
22 vastust	25 vastust	6 vastust	4 vastust	1 vastust	3 vastust	0 vastust	0 vastust	0 vastust	0 vastust	1 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

e) Juhtimisarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
30 vastust	18 vastust	5 vastust	1 vastust	3 vastust	0 vastust	1 vastust	1 vastust	0 vastust	0 vastust	2 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
24 vastust	18 vastust	7 vastust	6 vastust	1 vastust	1 vastust	0 vastust	1 vastust	0 vastust	0 vastust	3 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

g) Töö raamatupidamissüsteemidega

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
12 vastust	21 vastust	6 vastust	6 vastust	0 vastust	6 vastust	2 vastust	2 vastust	1 vastust	1 vastust	4 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

Lisa 12 järg.

h) Muu

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
23 vastust	20 vastust	6 vastust	4 vastust	1 vastust	2 vastust	3 vastust	0 vastust	0 vastust	1 vastust	2 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

12) Missuguste tööülesannetega olete kokku puutunud töökohal enne pandeemiat kõige rohkem?

- a) Raamatupidamisarvestus – 50 vastust
- b) Palgaarvestus – 24 vastust
- c) Maksuarvestus – 24 vastust
- d) Mitte finantsaruandlus – 9 vastust
- e) Juhtimisarvestus – 10 vastust
- f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused – 14 vastust
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega – 20 vastust
- h) Muu – 6 vastust
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega – 20 vastust
- h) Muu – 6 vastust

13) Märkige skaalal, milline oli Teie kaugtöö või kodukontori kogemustase enne pandeemiat.

Valik skaalal, kus 1 - Väga vähene kogemus ja 5 - Väga suur kogemus

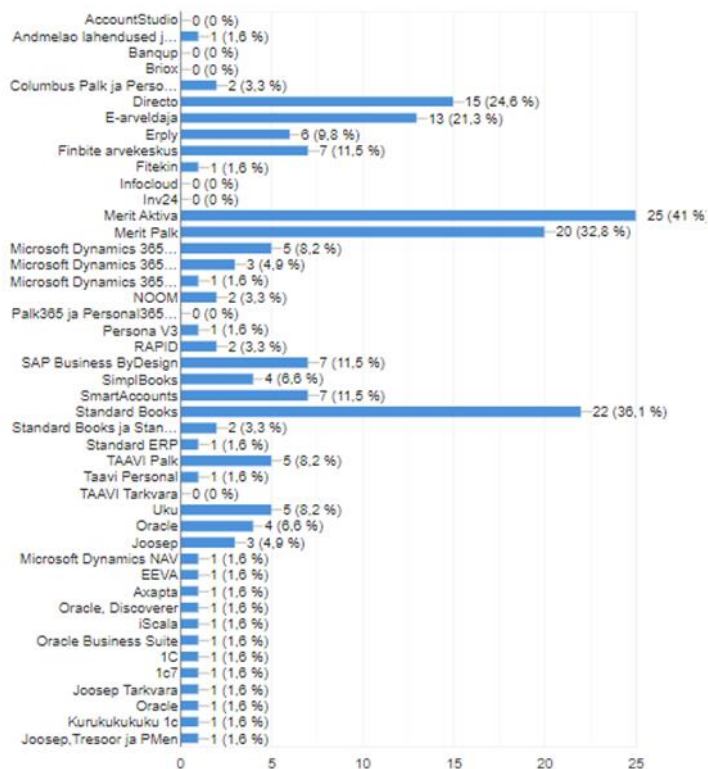
1 - Väga vähene kogemus	2	3	4	5 – Väga suur kogemus
16 vastust	14 vastust	12 vastust	4 vastust	15 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

14) Millised raamatupidamisprogrammid olete kasutanud oma töös enne pandeemiat? (Valige üks või mitu programmi)

Lisa 12 järg.

Allikas: Google Docs arvutused küsimustikust saadud vastuste põhjal

15) Märkige skaalal, kuidas pandeemia tulek on mõjutanud Teie ülesannete täitmise õigeaegsust töökohal?

Valik skaalal, kus 1 – Ei mõjutanud üldse ja 5 – Mõjutas väga

1 – Ei mõjutanud üldse	2	3	4	5 – Mõjutas väga
28 vastust	20 vastust	9 vastust	1 vastust	3 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

16) Märkige skaalal, kuidas pandeemia tulek on mõjutanud Teie ülesannete täitmise kvaliteeti töökohal?

Valik skaalal, kus 1 – Ei mõjutanud üldse ja 5 – Mõjutas väga

1 – Ei mõjutanud üldse	2	3	4	5 – Mõjutas väga
37 vastust	15 vastust	5 vastust	2 vastust	2 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

Lisa 12 järg.

17) Märkige skaalal, kuidas pandeemia tulek on mõjutanud Teie ülesannete sisu töökohal?

Valik skaalal, kus 1 – Ei mõjutanud üldse ja 5 – Mõjutas väga

1 – Ei mõjutanud üldse	2	3	4	5 – Mõjutas väga
23 vastust	15 vastust	12 vastust	7 vastust	4 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

18) Märkige skaalal, kui nõus olete järgmiste väidetega.

	Ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Nii ja naa	Pigem nõus	Täiesti nõus
Pandeemia tulek on muutunud minu igapäevast töökorda töökohal.	12 vastust	8 vastust	15 vastust	9 vastust	10 vastust
Pandeemia tulekul pidin rohkem õppima ja pidevalt jälgima uudiseid minu töövaldkonnas.	16 vastust	11 vastust	9 vastust	12 vastust	7 vastust
Pandeemia tulekul oli vajadus rohkem konsulteerida kliente otsuste langetamiseks.	16 vastust	16 vastust	12 vastust	4 vastust	8 vastust
Pandeemia ajal pidin ületunnitööd tegema.	17 vastust	10 vastust	8 vastust	9 vastust	8 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

19) Märkige skaalal, milline on Teie kaugtöö või kodukontori kogemustase pärast pandeemiat.

Valik skaalal, kus 1 - Väga vähene kogemus ja 5 - Väga suur kogemus

1 - Väga vähene kogemus	2	3	4	5 – Väga suur kogemus
5 vastust	2 vastust	6 vastust	8 vastust	40 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

20) Missuguste tööülesannetega puutute kokku kõige rohkem töökohal pärast pandeemiat?

a) Raamatupidamisarvestus – 50 vastust

Lisa 12 järg.

- b) Palgaarvestus – 32 vastust
- c) Maksuarvestus – 32 vastust
- d) Mitte finantsaruandlus – 8 vastust
- e) Juhtimisarvestus – 14 vastust
- f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused – 17 vastust
- g) Töö raamatupidamissüsteemidega – 25 vastust
- h) Muu – 8 vastust

21) Palun hinnake, kui suure osa tööajast olete kulutate praegu igale konkreetsele tööülesandele pärast pandeemiat (protsentuaalselt, ligikaudne hinnang).

a) Raamatupidamisarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
4 vastust	6 vastust	10 vastust	9 vastust	6 vastust	10 vastust	11 vastust	0 vastust	1 vastust	0 vastust	6 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

b) Palgaarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
18 vastust	15 vastust	10 vastust	6 vastust	2 vastust	2 vastust	1 vastust	1 vastust	1 vastust	1 vastust	3 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

c) Maksuarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
10 vastust	23 vastust	10 vastust	4 vastust	1 vastust	1 vastust	1 vastust	0 vastust	0 vastust	0 vastust	1 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

Lisa 12 järg.

d) Mitte finantsaruandlus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
23 vastust	23 vastust	7 vastust	4 vastust	1 vastust	1 vastust	1 vastust	0 vastust	0 vastust	0 vastust	1 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

e) Juhtimisarvestus

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
30 vastust	15 vastust	3 vastust	5 vastust	4 vastust	0 vastust	2 vastust	0 vastust	0 vastust	1 vastust	1 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

f) Juhtkonna otsuste langetamist toetavad tegevused

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
23 vastust	22 vastust	3 vastust	5 vastust	2 vastust	2 vastust	1 vastust	0 vastust	1 vastust	1 vastust	1 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

g) Töö raamatupidamissüsteemidega

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
15 vastust	19 vastust	7 vastust	5 vastust	2 vastust	5 vastust	3 vastust	0 vastust	0 vastust	2 vastust	3 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

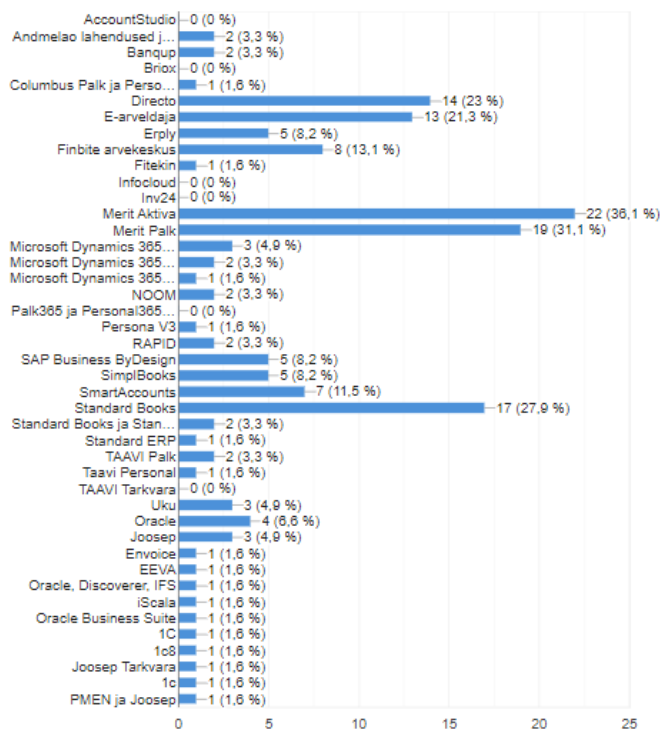
Lisa 12 järg.

h) Muu

Ei tegele	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
25 vastust	20 vastust	5 vastust	3 vastust	0 vastust	3 vastust	2 vastust	0 vastust	0 vastust	2 vastust	1 vastust

Allikas: autori poolt koostatud

22) Millised raamatupidamisprogrammid kasutate oma töös pärast pandeemiat?(Valige üks või mitu programmi)

Allikas: Google Docs arvutused küsimustikust saadud vastuste põhjal

Lisa 13. Raamatupidajate hinnang pandeemia tulekuga seotud väidetele

Väide	Hinnang „Ei ole nõus“	Hinnang „Pigem ei ole nõus“	Hinnang „Nii ja naa“	Hinnang „Pigem nõus“	Hinnang „Täiesti nõus“	Hinnangute keskmine väärtus
Pandeemia tulek on muutunud minu igapäevast töökorda töökohal	11 (21%)	11 (21%)	15 (29%)	6 (12%)	9 (17%)	2,82
Pandeemia tulekul pidin rohkem õppima ja pidevalt jälgima uudiseid minu töövaldkonnas	14 (27%)	15 (29%)	7 (13%)	11 (21%)	5 (10%)	2,57
Pandeemia tulekul oli vajadus rohkem konsulteerida kliente otsuste langetamiseks	15 (29%)	16 (31%)	11 (21%)	4 (8%)	6 (11%)	2,42
Pandeemia ajal pidin ületunnitööd tegema	19 (36%)	15 (29%)	5 (10%)	8 (15%)	5 (10%)	2,32

Allikas: autori poolt koostatud ja arvutatud

Lisa 14. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina _____ Jana Arno _____ (autori nimi)

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
_____Raamatupidaja _____ rolli _____ muutus _____ Eesti _____ ettevõtetes _____ pandeemia
ajal _____

_____
(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on _____ Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits _____
(juhendaja nimi)

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna
Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse
tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu,
sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse
kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

_____
_____12.05.2022_____ (kuupäev)

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. ja 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.